

XXI. ÉVFOLYAM.
17. SZÁM.

BUDAPEST, 1931.
JÚNIUS 10.

M. kir.
Hadilevéltár
IV. csoport
Nagykönyvtár
Budapest, 17. sz. út 33. l.

ESZENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
havonta
háromszor

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csekkszám a
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Választások előtt.

Megindult hát a választási küzdelem, hogy eldöntse öt évre az ország közéletének irányát és célkitűzéseit. És minél inkább közeledik majd a választások napja, annál erősebb, hangosabb és kíméletlenebb lesz az elvek harca, no meg harc az elvekért.

Nem tudunk a magyar nemzet újabb történetében korszakot, amelynek parlamentje komolyabb, sorsdöntőbb időnek és feladatnak nézett volna elébe, mint amelyiket most kell az országnak megválasztania. Ha valaha, most aztán igazán nem mindegy, hogy rátermett, vezetni hivatott és képes férfiak felelős kezébe kerül-e az ország sorsának fogantyúja, vagy pedig olyanokéba-e, akik csak hanggal és könyökkel bírnak jobban. Évtizedek, vagy — ki tudja? — évszázadok jóra- vagy rosszrafordulása lehet a mai sorsdöntő időkben tanúsított higgadt megfontoltságunk jutalma, de könnyelműségünknek, felületes könnyen-hívésünknek is a késő tanulsága.

Mindebbe, persze, nincs beleszólásunk. Csendörnek nincs, nem lehet választói joga. A választói joggal velejár, hogy ehhez vagy ahhoz a párthoz tartozzék az ember, már pedig a csendörnek pártatlannak, helyesebben pártonfelülinek kell lennie, a szó szorosán vett értelmében is. Állampolgári jogunkért, amelyet nem gyakorolhatunk, bőségesen kárpótol a kötelesség, hogy a mások jogainak zavartalan gyakorlását nekünk kell biztosítanunk. Súlyban, jelentőségben és közbizalomban nem kevésbé kivételes és megtisztelő feladat.

A rendkívüli jelentőség, amelyet a mostani választások alapján összeülő parlament az ország történelmében, de talán a világ színe előtt is nyerni fog, fokozza az összes politikai pártok nekikészülődését és erő kifejtését. A jószándékú, becsületes pártokra gondolunk itt természetesen s elveik becsületes vallóira, akik mindössze abban különböznek egymástól, hogy más-más utakon keresik az ország boldogulását, de céljuk egy és közös: a haza jóléte.

Ezekkel nem sok baja lesz a csendörnek. Ezek komolyan fogják fel a választást s akkor, amikor önmagukat a nemzet döntésére bízzák, nem teszik ezt olyan módon, hogy mindjárt méltatlanokká is váljanak a nemzet bizalmára. Az ország sorsát igazán szíven viselő párt nem az erőszakos kortesre, sem nem a hangos, melldöngető jelöltre épít, hanem szavának súlyára, közhitelére, tekintélyére, ígéretének mértékére és értékére. Neki nem elvakított, jelszavakkal elkábí-

tott választók kellene, hanem ellenkezően, józanul, higgadtan gondolkodni, mérlegelni és megfontolni tudó szavazópolgárok, akik választás idején sem kalandoznak a fellegekbe, hanem akkor is megmaradnak a kézfelfogható lehetőségeknek, reális terveknek és remény-ségeknek talán rögzösebb, de mindig szilárd és biztos talaján, amikor a jelölt úrnak tapsolnak vagy éljenek.

Vannak aztán persze pártok és jelöltek, akiknek a választások síma és zajtalan lefolyása nem érdekük. Nekik lárma kell és csöndület, meg csendör, a föld alól is, különben nem lesz majd kire fogni a vereséget. Ismerjük már a fogásokat is; az utolsó reménytelen napok vagy órák kétségbeesett kapkodását valamiféle csendörbrutalitás után, amivel azután hangosan jajgatva, a Hatalom által megcsúfolt és meggyalázott Igazság vértanújaként lehet letűnni.

Azt mondják, hogy 1500 jelölt indul a képviselői mandátumért és állásért folyó versenyben. Ha nem pontos is ez a szám, jellemző, hogy forgalomba került. Nem lesz könnyű a dolgunk, annyi bizonyos. Ennyi ember akkor is sok, ha nem akar képviselő lenni, hát még így! Nem annyira a mi szempontunkból, mint inkább a szegény választóéból, akinek ugyancsak résen kell lennie, hogy kit meg ne válasszon valahogy a sok közül.

A mi szempontunkból egy jelentősége van a választásoknak. Az, hogy a csendőség, mint mindig, most is a régi, megszokott nagyszerűséggel feleljen meg a hivatásának. Ennek pedig csak egyetlen biztos módja van: irányadónk a törvény és az utasítás legyen, a szolgálat részleteiben pedig előjáróink parancsa és a hatóságok intézkedése. Ha felsőbbségünk ezen tényezői előtt nyugodtan vállalhatjuk minden tettünkért a felelősséget, akkor ne törődjünk a rágalmakkal és ne ijedjünk meg se nagy hangtól, se senkitől, aki a maga nagyobb tekintélye kedvéért huszonnégy órán belül és persze táviratilag való elcsapatásunkat mindjárt onnan, a hordó tetejéről publikálja. Izgatott hangulat és feszült légkör közepette a nyugalom és hidegvér mindig a legbiztosabb védelem mindenki ellen, akinél éppen ezek hiányzanak.

Nyujtsuk készséggel mindenkinek a törvény oltalmát vagy védelmét, aki reászorult és aki arra joggal számot tarthat, de legyünk ébren is, nehogy a választások leple alatt felforgatók furakodjanak közibénk, akik nem a feltámadásunkat készítik elő, hanem még ezt a maradék országot is eülségeink lába elé szeretnék dobni. Történelmi időket élünk, történelmi színvonalú választásra van szükségünk. Döntson tehát bárkik mellett is az ország, győzzön vagy bukják akárki, a választások rendjének, nyugalmanak és méltóságának biztosításában a csendőségnek nem szabad megbuknia.

Csendőrség összpontosítása és fel nem fegyverzett tömegekkel szemben alkalmazása.

Írta: SCHRÉDL VILMOS őrnagy.

Valamely területen működő csendőrség erejének oly mérvben való megállapítása, hogy az a rendes viszonyok között felmerülő közbiztonsági feladatokat egy időben, vagy egymás után, de mindig a kellő időre megoldhassa, a szervezés körébe tartozik.

A közbiztonsági viszonyokat folytonosan figyelemmel kísérő, céltudatos vezetés a különböző helyekre állított csendőrség létszámát a közbiztonsági helyzetben észlelt változásokhoz mérten, a rendelkezésre álló csendőrségi erők keretén belül, növeli, vagy csökkenti.

Ott, ahol súlyos feladat, vagy halaszthatatlanul végrehajtandó több feladat megoldására a szervezetszerű erők nem elegendők, megerősítésre, összpontosításra van szükség.

Kisebb — egy, vagy néhány járőrből álló — megerősítés a mindennapi közbiztonsági szolgálatban elég gyakran előfordul s abban áll, hogy az őrsparancsnok megkeresésére vagy a szakaszparancsnok intézkedésére a szomszédos őrsök segítséget küldenek.

A nagyobb mérvű erőösszevonást — összpontosítást — legtöbbször tiszti parancsnok rendeli el és pedig, vagy valamely alárendeltje kérelmére, vagy saját elhatározásából.

Az összpontosításnál két fontos kérdés nyomul előtérbe: mennyi erőt kell összevonni és honnan ve-

gyük el az erőket anélkül, hogy a közbiztonsági szolgálat máshol hátrányt szenvedne.

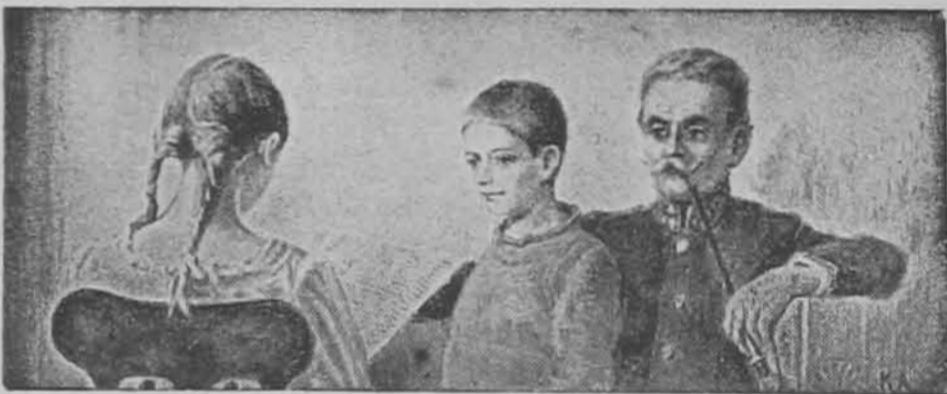
A feladat, melyet meg kell oldani, döntő befolyással van arra, hogy mennyi erőt alkalmazzunk.

A közbiztonsági feladat a legegyszerűbbtől a legnehezebbig igen sokféle lehet. Népcsoportosulások, felvonulások, tüntetések felügyelete, meggátlása vagy szétosztatása; különböző helyek átkutatása; tereptárgyak, közüzemek, ipartelepek, bányák, vasutak, közlekedő-, táviró-, távbeszélővonalak megrongálástól megóvása; személyek, szállítmányok megvédelmezése támadás, merényletek ellen; rendfenntartás sztrájk alkalmával, a nemzeti munkavédelem szervei és dolgozni akaró munkások munkájának biztosítása; segélynyújtás és felügyelet elemi csapások esetén; erőszakoskodással párosult mozgalmak elfojtása; fegyveres ellentállás, nyílt lázadás megtörése stb.

De nemcsak a feladat mineműségét, hanem a lapunk múltévi 32. számának 978—984. oldalán felsorolt körülményeket is gondosan mérlegelnünk kell, hogy az annak megoldására szükséges erő nagyságát megállapíthassuk.

Azoknak az egyéneknek a száma, akikkel szemben eljárunk, vagy akik ellen fellépünk kell, a közbiztonsági szolgálatban sohasem fogadható el alapul arra, hogy azzal egyenlő, sőt annál nagyobb számú csendőrt rendeljünk ki. Bár nagyobb tömegek ellen elvben erősebb csendőrséget kell alkalmaznunk, de a csendőrséggel magával már nemcsak mint tömeggel, hanem annak minden tagjával, mint *egyéni értékkel* kell számolnunk.

Elszánt, eréllyel fellépő 1—2 csendőr többszáz ellenszegülőre rá tudja kényszeríteni akaratát.

A látszat.

Írta: NÉMETHY TIHAMÉR.

Az erdész csendesen lépegetett felfelé a havas úton. Itt is, ott is hangos huppanással szakadt le a galyakról egy-egy hócsomó.

Mikor kiért a szálerdőből, bokros helyen haladt keresztül az etetők felé.

Még nem lépett ki a bokrok közül, mikor egy lövés dördült el. Gyorsan kapott fegyvere után, azt gondolta, valamelyik vadász küldött számára egy kis vágott ólmot.

Fegyverét lövésre készen tartva nyomult a lövés irányába, de a bokrok szélén hirtelen megállt.

Az etető mellett egy szarvastehén feküdt vérében, mellette egy ködmönös alak guggolt, a lelőtt szarvastehenet vizsgálva.

Az erdész, mint a hiúz lopódzott a vadász háta mögé. Az nem vette észre.

Rákiáltott.

A vadász feiegyenesedett, lehullott a válláról a

ködmön. Kezében szorította a fegyvert, de nem emelte lövésre.

Az erdész is állt, merően nézte az előtte lángvörös arccal álló leányt.

Egy vadászot lepett meg munkájában és egy leányt fogott.

— Ki vagy? Mit keresel itt?

— Matuska Anca vagyok, ezt a szarvast löttem, tekintetes úr.

— Matuska? Az öreg Matuska leánya? Szép, nem elég kárt tesz apád a vadászással, még téged is reánk szabadít?

— Tekintetes úr, az édes apám nem hiszem, hogy még egyszer erre fog járni. Vagy három napja golyót kapott a hátába. Nagyon beteg, csak még egyszer akart vadhúst enni. Azért jöttem ki én.

— Hogy akartad elvinni?

— Azon a szánon, ott van túl a bokor aljában.

— Akkor siess, rakd fel és gyere.

A leány előrángatta a hóba nyomott szánt a bokor aljából, a lelőtt szarvas mellé húzta, ráfordította a vadat, azután várakozva, kérdően nézett az erdészre.

Az erdész elgondolkozva állt. A szánalom lett úrrá egész lelkén. Szíven ütötte a leány mondása: — csak még egyszer akart vadhúst enni.

Közös sors, — ma annak, holnap neki. Ki tudja? Ki lát a jövőbe? A leányra szólt:

— Most pedig indulj! Siess haza. Vidd a húst édesapádnak. Mondd neki, hogy... én küldöm.

A leány csodálkozva meredt rá pár pillanatig, azután felkapva a hóba hullott ködmönét, megindult hazafelé, lassan húzva a megterhelt szánt.

Minél inkább sikerül legénységünket önálló, bátor, cselekvésre kész, határozott egyéniségekkel nevelni, annál kevesebb csendőrt kell alkalmaznunk még nehéz feladatok megoldására is.

Ezt azért említem, mert nemcsak nálunk, hanem Európa legtöbb államában világnézetek harca dúl, a lelkek egyensúlya nem tud helyreállni, minek folytán meglepetésszerű tömegmozgalmak keletkezhetnek, ezek közepette pedig a csendőrségnek megingathatatlan sziklaként kell állania, amire viszont csak akkor számíthatunk, ha testületünk minden tagja erkölcsileg és teljesítőképeségben kimagasló egyéniség. szíve és esze bármilyen körülmények között a helyén van.

Előfordul néha, hogy a feladat sajátossága ad támpontot arra, hogy megoldása mennyi erőt kíván például: ha valamit őriznünk kell, a felállítandó őrk, vagy a kiküldendő járőrök száma; terek lezárásánál a tér nagysága, kijáratainak száma képezheti számításunk alapját.

Ha a feladat megoldása különös megerőltetéssel jár, felváltásra, valamint előre nem látható eshetőségekre tartalékról is gondoskodnunk kell.

Gondoljuk meg azt is, hogy a csendőrijárőrök mozgékonyak, alkalmazkodóképesek, ott csapnak le, ahol szükséges, provokálások elől is gyakran ügyesen kitérhetnek anélkül, hogy a fegyver tekintélyén csorba esnék. Ezért, ameddig nagyobb zárt csendőr-osztagokra feltétlen szükség nincs, járőrökkel — esetleg több főből álló járőrökkel — igyekezzünk a feladatot megoldani.

Mozgalmak esetén, a járőrök nem várt helyen és időben való alkalmazásával, azaz meglepetéssel a kezdeményezést magunkhoz ragadhatjuk s ezzel a

mozgalom irányítóinak terveit megzavarva, hamarosan a helyzet urai lehetünk.

Zárt, illetve nagyobb karhatalmi osztagok alkalmazásánál is döntően fontos a fellépés. Ezért, ha a feladat megengedi, az összevont erők gyülekezésének helyét és idejét úgy válasszuk meg, hogy a meglepetés lehetőségét s ezzel annak minden előnyét a magunk számára biztosítsuk.

Ha köztudomásúvá válik, hogy hol mennyi erőnk van s ezeket hol szándékozunk felhasználni, a kezdeményezést kiadtuk a kezünkől.

A karhatalomnak a mozgalom színhelyéhez való túlságos közelsége annak egyes részeit önálló, időelőtti beavatkozásra ragadtathatja, ami az erők szétforgácsolására vezethet és keresztezheti az egész parancsnokának terveit.

Ezért minden összpontosítás előtt meg kell fontolni, hogy az erőket hova vonjuk össze. Szabályként kell szem előtt tartanunk, hogy ha a feladat mást nem követel, az összpontosítás az alkalmazás helyén kívül, de lehetőleg ennek közelében levő területre történjék, ahonnan a közlekedési lehetőségek figyelembevételével gyorsan, mindenesetre idejében beavatkozhatunk.

Ha jól működő felderítés alapján a mozgalmakról tájékozva vagyunk, a szükséges erősítéseket a mozgalom fejlődése kívánta mérvben fokozatosan vonhatjuk össze olyan helyekről, ahonnan a közbiztonsági szolgálat teljesítésének hátráltatása nélkül vehetünk el csendőröket.

Az összpontosítandó legénység számának meghatározása után dönteni kell afelett, hogy azt honnan vegyük el. Ha sürgős beavatkozásra van szükség, a közelből, rövid időre minden nélkülözhető erőt elvon-

Az erdész állt és nézte a tovatűnőt.

Azután megindult visszafelé az úton. De alig tett pár lépést, — lövés dörrent, — megtántorodott és elfeküdt a hóban.

Az erdőkerülő talált reá pár óra múlva. Már halott volt.

*

A stubonyai őrsöt értesítették az esetről, meg a hatóságot.

Stolc őrmester egy csendőrrel megindult a helyszínre.

Figyelmesen nézte a hulla helyzetét, a lépések nyomát. Megtalálta a lelőtt szarvas helyét, a szánkó nyomát. Csak azt nem értette, miért nem ment a szánkónyomon tovább az erdész, miért fordult vissza? Honnét kapta, milyen irányból a lövést. Egyelőre a szánkónyomot követték, a helyszínen ott maradt az egyik erdőkerülő.

Mikor a szánkónyomot követve betoppantak Matuskáékhoz, a leány egyenesen, kertelés nélkül elmondott mindent. Hogy ő lőtte a vadat, az erdész rajtacsípte, de odaadta a szarvastehenet.

Stolc őrmester eleinte hitetlenkedve hallgatta, de visszagondolva az erdész emberszerető voltára, valószínűnek látta az ügyet.

De más okból is. Az erdész fiatal, nőtlen ember. Igaz, hogy inkább agglegény korban, de a leány igazán szép tót rózsza.

— Mondd csak, Anca, mióta ismered az erdész urat?

— Én látni láttam, de csak ma beszéltem veie

először.

— Nem voltatok-e jőban?

— Én-e, őrmester úr? Nem vagyok én olyan leány.

— Hát van valakid?

— Nincs nekem!

— Nem is jár hozzád senki?

— Most már nem.

— Hát eddig?

— A Sarpanyecz Miso járt, de kiadtam az útját.

— Miért?

— Mert csak a napot lopja, ahelyett, hogy dolgozna, mindig az erdőben csavarog.

Sarpanyecz Miso is híres vadász volt, csak még eddig nem tudták tetten érni, de a csendőrök jól ismerték.

— A vadászásból él, azt akarod mondani.

— Hát, ha úgy is tudják...

— Miért nem tetszik ez neked?

— Öreg embernek való ez, kérem, hogy haszon legyen belőle. De a fiatal csak dolgozzék.

— No és a Miso belenyugodott?

— Dehogy nyugodott bele, mindig utánam jár, akármerre megyek.

— Most is láttad az erdön?

— Most nem. Nem tolta oda az orrát, mert érezte, hogy haza kellene húzni a szarvastehenet.

Stolc őrmester eleget tudott. Indulni készült.

A lányban felülkerekedett a női kíváncsiság:

— Őrmester úr, miért kérdezgetett ilyen nagyon?

— Hát csak azért, mert az erdész urat agyonlőtték ott, azon a helyen, ahol te a szarvastehenet lötted.

A leány arca halálra vált, sápadtan megmerevedett, majd öklét szemére szorítva, síró csuklások közt kiáltotta:

— Jaj nekem, az a gyalázatos tehette csak, mert azt mondta, hogy...

hatunk, feltéve, hogy az örsök a Szut. 250. p. 1. bek., 261. pont. 2. bekezdése és 263. pont 3. bekezdésében rendelték betartásával a lakosságot az örs szolgálatteljesítő létszámát illetően mindenkor bizonytalanságban tartják. Több nap elmúltával azonban a lakosság — kivált annak bűnözésre hajló rétegei, amelyek a csendőrség működését amúgy is élénk figyelemmel kísérik — észre fogja venni a helyi csendőrség számának csökkenését s ezt kihasználhatja. Ezért a hirtelen elvont erőket pár napon belül vagy fel kell váltani és állomáshelyére visszaküldeni, vagy eredeti beosztási helyükön őket újabb erőkkel kell pótolni.

Végső szükség esetén polgári egyének is támogatják az örsöket.

Kik lehetnek ezek a polgári egyének?

Az A—15. „Szabályzat a karhatalmi szolgálat el látására a m. kir. honvédség számára“ című szolgálati könyv az erdőőrséget és mezei rendőrséget a rendészeti alakulatokhoz sorozza, mint tágabb értelemben a közigazgatási hatóságok alá rendelt felfegyverzett szervezeteket, amelyek szükség esetén a polgári hatóságok fegyveres támogatására is hivatottak. Ebből arra lehet következtetni, hogy a főszolgabíró felhívására az említett szervek a csendőrséget is kötelesek fegyveresen támogatni. Szükségesnek látszik azonban ennek a kérdésnek ily vonatkozásban való határozott szabályozása, hogy adott esetben fennakadás vagy félreértés ne fordulhasson elő.

Más megbízható, fegyvertartási engedéllyel bíró egyének a csendőrség támogatására csak önként jelentkezés útján vehetők igénybe. Megoldandó volna azonban, hogy az ilyen egyéneket, vagy azok közvetlen hozzátartozóit áldozatkészségükért ki és milyen

— Kicsoda?

— A Miso!

— Mit mondott?

— Hogy megkeresi, ha a föld alól, akkor is kiszedi, aki miatt kiadtam az útját.

— Miből gondolod, hogy ő volt?

— Ott lehetett a közelben és látta, hogy el hagyta vinni a szarvastehenet. Azt hitte a gyalázatos, hogy én, meg az erdész úr...

*

Mikor a csendőrök Sarpanyecz Misóhoz beléptek, dacosan nyújtotta a bilincsbe kezét. Bevallott mindent.

Lassan megindultak a havon, egymás nyomát lépő lépésekkel, az ember, aki ölt, mert szeretett, mert tévedett, mert a látszat gyilkolásra emelte a kezét. Nyomában a két csendőr, az eleven törvény, akik kísérik oda, ahol számadásra vonják a kiontott vért.

*

Tavaszbba zsendült az élet, madárhangos az erdők mélye. Az üdén zöldelő lombok napsugárban rezdülő ágai még nem sejtették, hogy az őszi harmat pirosan hull majd leveleikre, a forró ombervértől.

Megdördültek az ágyuk arra, Galicia földjén és a vadorzók helyébe mások jelentek meg a lankás völgyeken. Ezek is vadorzók voltak, de lovon, hosszú pikával a jobb kengyelvas támasztékában.

Portyázó járőrök, akik kémlítették, keresték az utat az ország szíve felé.

Egy nap a csendőrijárőr riadtan meredt előre, — a völgyben felfelé kanyargó úton, ahol eddig csak málnát vivő asszonyok ballagtak gyors beszéddel, — kozák járőr poroszkált az úton.

mérvben kárpótolja, ha önként vállalt szolgálatuk teljesítése közben szenvedett sérülés folytán munkaképességük csökken, vagy életüket veszítik. Ennek a kérdésnek szabályozása hozzájárulna ahhoz, hogy súlyos veszélyek elhárításában a lakosság önként és hatósan közreműködjen.

A közbiztonsági szolgálat zavartalan teljesítésének szem előtt tartása mellett az összpontosításnál fontos tényező az idő, mely az összpontosítás elhatározása és az erők lathatásának időpontja között rendelkezésünkre áll. Hogy ez alatt a sokszor rövid idő alatt a feladat megoldására minél több erőt tudjunk összehozni, eleve tájékozódva kell lennünk arról, hogy hol, mennyi erőnk van, mennyit vehetünk el abból, mily eszközökkel, mekkora idő alatt érkezhettek rendeltetési helyükre az összpontosításra vonatkozó parancsok s végül, hogy az egyes helyekről útbaindított erők mennyi idő alatt juthatnak el a kijelölt helyükre.

Ehhez minden parancsnoknak ismernie kell alárendelt egységei erejét, körletük szolgálati viszonyait, a parancs továbbítására és az erők szállítására felhasználható, meglevő eszközöket és ezek teljesítőképességét. Ezeket az adatokat a legkülönbözőbb eshetőségekkel számolva, ajánlatos nyilvántartani. Nemcsak a gyorsaság, hanem a biztonság érdekében is többféle összekötő és közlekedő eszközt vegyünk számításba, mert lehet, hogy ezek egyike, vagy másika éppen szükség esetén mondja fel a szolgálatot.

Ha az összpontosításra vonatkozó parancsok elkészítésében nem teszünk szert kellő jártasságra, sok időnk kárba veszett. Egyszerűen jelöljük meg, mely időpontban, honnan, hová, mennyi erő, milyen öltözetben, fegyverzetel és felszereléssel, mennyi lőszer-

Elöl, az első lovas mellett polgári ruhás férfi lovgolt, mutogatva az út további kanyarulatait.

A csendőrök felrettenve dermedt kábultságukból, az útmenti sziklák között kerestek fedezéket.

Azok ott lent lassan haladtak felfelé, volt idő a beszédre.

Nehezen, hörrenve buggyant a szó az egyik ajkán:

— Megverték a mieinket?!...

— Az nem lehet — morrant fel a nagybajúszú. — Ezek valahol becsúsztak a harcoló csapatok között, talán ők maguk se tudják, hogy magyar földön járnak, no, de majd megtanítjuk őket.

— Ki az a polgári ruhás?

— Muszkavezető. Akad itt elég.

Kezdte maga elé rakni a töltényeket, hogy kéznél legyenek, a fiatalabb látva a készülődést, hasonlóképpen rakosgatni kezdte a fényes, símalevelű gyepre a töltényeket.

Fekvőhelyükről az útra láthattak. Most kanyarodtak ki a szikla mögül. A nagybajúszú várt. A fiatalabb izgatottan pillogott felé, sokalta a várást, forrott a vére, a harc tüze perzselte. Már az utolsó lovas is kikanyarodott a szikla mellett.

— Tízen vannak, meg a muszkavezető.

— A hátsó kozákon kezdje, én az elsőket köszöntöm, — azzal kényelmesen nekifeküdt a partnak, bal szemével a bajtársa felé vágott, valami szitkot szürt bozontos bajusza között, azután keményen vállához szorítva fegyverét, elhúzta a ravaszt.

Két lövés csattant csaknem egyidőben és ott lent a muszkavezető és egy kozák a porban vergődött. De nem volt idő a szemlélődésre. Pattogtak a lövések és a mára-

rel érkezék be, a vezénylés mennyi ideig, vagy bizonytalan ideig tart-e. A tartam megjelölése azért szükséges, hogy a legénység tudja, mennyi ruházatot, fegyvereket stb. kell magával vinnie. Ha lovas legénységet gyalog akarunk összevonni, akkor a parancsban tüntessük fel, hogy ló nélkül kell útbaindulnia.

Ha az összpontosításra elég idő van, takarékosági okokból, vagy ha a meglepetés lehetőségének biztosítása így kívánja, megjelölhetjük az igénybevehető közlekedési eszközt is, sürgős esetben azonban ezt elhagyjuk, mert ilyenkor azt az eszközt kell használni, mellyel a kitűzött időpontra a meghatározott helyre megérkezhetnek.

Végül összpontosításoknál az összevont erők elhelyezéséről és élelmezéséről is gondoskodnunk kell. Ennek előkészítését vagy az összpontosítás helyén állomásozó csendőrségre bizzuk vagy külön közegeket küldünk ki ezzel a feladattal. Ha nagyobb csendőrségi kötelékeknek kevésbé kulturált területen való alkalmazása fordulna elő, akkor az elszállásolást, szállás-szabályozó vezetése alatt szálláscsinálókra bizzuk, az élelmezést, az ellátást és utánpótlást pedig az adott viszonyok szerint szervezzük meg és bonyolítuk le.

*

A csendőrt a közbiztonság szempontjából minden néptömeg érdekli, mert a tömegben az egyszerű és gyakori zsebtolvajlásokon, egyesek rosszullétén kívül, sok más hüncselekmény és baleset fordulhat elő.

A tömegnek külön lélektana van. Az abba belesodródott egyén önállóságát elveszíti, egyéni felelősségérzete eltűnik, úrrá lesz rajta a hangulat, mely a tömegképződést előidézte, vagy abban kifejlődött, avagy melyet a gondolkodás nélküli tömegbe célzato-

san elhelyezkedett agitátorok belebeszélnek. Ezért tulajdonílanak a kommunisták nagy jelentőséget a tömegmozgalomnak és tervezik ezekből kifejleszteni a fegyveres felkelést.

Ugyanezen okból kell tehát nekünk is minden tömegmozgalom alkalmával különös éberséget tanúsítanunk s úgy intézkednünk, hogy minden törvénytelen cselekedetnek elejét vehessük, illetve a veszélyessé válható mozgalmat még csirájában elfojthassuk.

A csendőrség eljárásának módja mindig a tömegmozgalom céljától, terjedelmétől és jellegétől függ. Elemi csapások, vagy más alkalmakkor összeverődött kíváncsiszkodók, ünnepélyeken résztvevők stb., legtöbbszörre egyszerű közbiztonsági felügyeletet igényelnek.

Ha azonban nagyobb sztrájkok, munkás- és munkanélküli stb. mozgalmak gazdasági külszíne alatt erőszakos irányzatú politikai célok rejtőznek, amelyekből felkelés, zavargás fejlődhetik ki, a csendőrség minden lépésében és ténykedésében elszánt, törhetetlen s ha kell, kíméletlen erély nyilvánuljon meg.

Számoljunk a kommunisták törekvésével, mely szerint akár hatósági engedéllyel, akár anélkül összegyűjtött, a közbiztonsági szervek félrevezetése végett látszólag rendszer nélkül megindított és mozgatott csoportokból nagy tömegeket szándékoznak összehozni, hogy ezekből a felkelést, a lázadást kifejleszthessék. Ennek megakadályozása végett a mozgalom egész területét felölelő figyelőszolgálatot kell megszervezni, sőt ezt ki kell terjeszteni mindazokra a helyiségekre, üzemekre, telepekre, gyárakra, párthelyiségekre, amelyekben a lakosság egyes rétegei, vagy szakmai a mozgalommal rokonszenveznek, vagy ahhoz bármely pillanatban csatlakozhatnak.

marosi hegyek üvöltve, feldübörögve adták, dobták, bömbölték, hogy most két szál magyar csendőr védi az ország határát...

Lent száguldó paripák, hörgő emberek. A legtöbb már üveges szemekkel, csodálkozva tekint a magyar égre, talán a lelke után, amelyik már ott zörget az Úr kapujánál, jelentve, hogy magyar földre, aki fegyverrel tör, fegyver által pusztul.

Már ott lent el volt intézve minden, amikor egy éles csattanásra bajtársára tekintett a nagybajuszú. Láta, hogy előreroskad a feje, ráhull fegyverére.

Tekintete végigszaladt a sziklafalon, hirtelen hátára fordult és dörrenő fegyvere hangjára egy hátukba került kozákot szedett le a szikláról.

A lezuhant kozákot felemelve, letaszította a szikláról, azután társához lépve, megnézte sebeit.

Tarkóján hatolt be a golyó, irtózatosságot szaki-tott a homlokcsontban a dum-dum lövedék.

Vad keserőséggel állt ott a sziklapárkányon, — kiperdülő könnye kinek szólt, ki tudja, az elesett bajtársnak-e, vagy annak a fájdalmas érzésnek, hogy ellenség van a magyar haza földjén.

Arra eszmélt, hogy véres a baltenyere. Lassú csorgással ömlött a vére. Balvállát fúrta át az orvul, hátulról küldött golyó.

Betakarta sebeit, azután lassan lefelé kúszott a meredeken, hogy segítséget hozzon, elszállítani társát és eltemetni a halottakat.

Botorkálva haladt már órákhozán az úton, amidőn egy orosz járőr a bokrok közül előretörve, foglyul ejtette a sebesült magyart.

Teltek az évek. Milliók és milliók lelke döngette az ég kapuját. Mind, valamennyi katona.

Már azt lehetett hinni, hogy kicsi fakeresztekkel, fejfáldkkal lesz teleültetve az egész föld, amelynek fel-tépett, gránátoktól szaggyalagott útjain csak rettegve lép-kezd majd az az egy pár tévedésből itt felejtett halandó.

De mégsem, nem, a halál kaszája megállt, hogy Trianon falánál megtámassza öldöklő fegyverét.

Csak a rabságos évek gyilkos kódét nem fujta el semmi.

Az a nagybajuszú csendőr is sokáig várt, míg végre nekiindult hazafelé. Irdatlan orosz síkságokon át, előre, előre, napnyugat felé, oda, ahol várta a régi haza, Magyarország.

Amikor az ungi hegyekbe ért, az ismert erdőbe, révedező szemmel, de boldog bizakodással, megifjodott léptekkel haladt az árnyas, sziklás meredek utakon.

És egy hajnalon, amikor az éhségtől elgyengült teste fáradtan ébredt lázas álmából, riadtan tekintett fel. Egy puskás ember állt fölötte.

Felugrott. De a másik állt, fegyverét se mozdítva, megszólalt magyarul:

— Örmester úr! Nem ismer meg? Pedig a bilincset valamikor a kezemre tette.

Szemébe tekintett a beszélőnek, a puskára tévedt tekintete.

Gondolkozott, ki lehet ez az ember, de a másik folytatta:

— Örmester úr, én vagyok az, aki a Matuska An-csáért lelöttem az erdész urat, az Isten nyugosztalja szegényt — szólt és megemelte a kalapját. Most már tudom,

Figyelőket kell elhelyezni a mozgalomra készülő lakosság körében, hogy hangulatáról, szándékáról, agitátorok működéséről tájékoztatást kapjunk, figyelőket kell a mozgalom területén felállítanunk jó kilátást nyújtó pontokon (emeletes házak, tornyok, magas fák, magaslatok), hogy még a legkisebb csoportosulásról is idejekorán értesülhessünk.

Ezt a figyelőszolgálatot feltűnés nélkül, meghízható polgári egyénekkel végeztethetjük.

A figyelőknek kiküldőjükkel, illetve a jelentések átvételére hivatottal állandó összeköttetést kell tartaniok. Felhasználhatjuk erre a helyi távbeszélő-hálózatot, továbbá hang-, fény- vagy egyéb jeleket (kendő, zsebkendő, zászló stb.).

A mozgalom folyamán képződött álló- vagy mozgótömegeket addig, amíg feloszlásuk szükségességének időpontja elérkezik, nemcsak álló figyelőkkel kell szemeltartani, hanem a tömegben elhelyezett bizalmi egyénekkel is meg kell figyelteni és végül csendőrségi erők is legyenek az álló tömeg közelében, vagy kísérik a mozgó tömeget, hogy szükség esetén azonnal beavatkozassanak.

A tömegben működő rendezők tevékenységét látó figyelők, távbeszélőn vagy jelekkel tudatják észlelteiket a tömeget kísérő csendőrséggel, mely ezen értesülések vagy személyes észleletek alapján a főkomposok ellen szükség esetén fellép.

Minthogy a tömegben ide-odamozgó „rendezőknek” (agitátoroknak) távbeszélőn vagy jelekkel felismerhetően való megjelölése nehéz, célszerű lenne alkalomadtán kipróbálni egy használhatóbbnak ígérkező módszert. Az álló figyelő a nap sugaraiból vagy mesterséges fényforrásból homorú tükrrel összegyűjtött fénycsóvát vetít a „rendezők”-re, így a fénynel való rámutatás folytán a kísérő csendőrség a

hogyan nem volt bűnös, ártatlan vért ontottam. Amíg a magyarok rabja voltam, jó sorom volt, pedig a törvény szerint gyilkos voltam, de mikor ezek bejöttek, kiszabadítottak, kiengedtek, de mit ért, kutyább sorsom lett a kutyáénál, munkát nem kaptam, csak ténferegtem, míg végre a régi mesterségre kaptam. Így élek már két esztendeje. Már tegnap óta kísérem az őrmester urat, hogy valami cseh járőr el ne kapja, vigyáztam. Tőlem félnek, de az öreg 80 éves apámat halálra rugdosták, mert nem tudta megmondani, merre járok. Éhes az őrmester úr? Ne vesse meg, van itt a tarisznyámban egy kis enivaló.

Azzal be sem várva a feleletet, kipakolt a füre és félterden térdelve nézte, hogy milyen mohón eszik a másik.

Egy rigó tilinkós szavát küldte a csendbe, a bicska becsattant, vége volt az erőgyűjtésnek. A csendőr rátekintett a vadorzóra.

— Most aztán mi lesz?

— Elvezetem a magyar határig. Ne féljen, nem csalom meg. Éppen olyan magyar vagyok én is, mint amilyen az őrmester úr.

*

A magyar határra érve, két tenyér egymásba szorult, két magyar szív egy ütemre dobbant.

— Őrmester úr, ha még egyszer a mennybéli Atya-úrsten megengedné, hogy magyar csendőrök karkastollát láthatnám ott kint a hegyekben, ...akkor, ...akkor...

Nem fejezte be. Megindult vissza, a másik pedig átlépte a határt...

„rendező” könnyen felismerhetné s emellett a „rendező” is kevésbé hathatósan működne, mert észrevenné, hogy látják tevékenységét.

A tömeget kísérő csendőrök lehetőleg lóháton legyenek, vagy kocsin, gépkocsin haladjanak, mert így áttekintésük és mozgékonyaságuk nagyobb lesz.

A tömegben elhelyezett polgári figyelők a figyelésen kívül néha a „rendezők” káros tevékenységét is ügyesen ellensúlyozhatják (találó, a tömegnek tettségű megjegyzések stb.).

A figyelmet a tömeget kísérő vagy ahhoz csatlakozó kíváncsiskodókra is ki kell terjeszteni, mert egyes „rendezők” tervszerűen közöttük helyezkednek el s onnan kezdik a támadást. Követ dobznak vagy tüzelnek, de ezután a fegyvert elvetik, rögtön helyet változtatnak s ha kérdőre vonják őket, tagadnak, vagy a tett elkövetését másra fogják rá.

(Folytatjuk.)

A választások és a csendőrség.

Írta: dr. TÜREI-OSVÁTH ISTVÁN m. kir. rendőr-fogalmazó.

Az 1926. év folyamán megválasztott és az 1927. évi január hó 25-ére összehívott országgyűlést feloszlatták. A képviselők megbízatása véget ért. A közelmúltban kihirdetett államfői elhatározás megszüntette a mandátumok érvényességét. A képviselők közül újra ismét jelöltek lettek, hogy ismét kiálljanak a porondra, a megbízatás elnyeréséért.

A belügyi kormány tudvalevőleg ki is jelölte már a megejtendő választások időpontjait. Nyakig benne vagyunk a választási küzdelemben. És — mint ahogy már ilyenkor ez lenni szokott — néhány héten át, amíg a választások, vagy az esetleges pótválasztások le nem zajlanak, benne is maradunk.

Köztudomású, hogy az országgyűlési képviselőválasztás rendszeresen fokozott elfoglaltságot jelent a közbiztonsági szerveknek. Hiszen alig van olyan választókerület a 245 közül, ahol a fellépett vagy felléptetett jelölt egymaga indul a közvélemény elé a mandátum elnyerése céljából. Annál több ellenben az olyan kerület, ahol ellentétes politikai elveket valló pártok előretolt örszemei feszítik egymásnak a pajzsot és igyekeznek elsők lenni.

A népgyűlések, a korteskedés valamennyi változatos formulája, az egyik oldalon a jobb-, a másikon talán a baloldali irányzatú érvelések áradata a legtöbb esetben és helyen megbontja a népnugalmat s a közvélemény egységét. Az izgatott néphangulat, a fanatikus győzni-akarás így azután bizony sokszor túlcsap a megengedett törvényes kereteken.

A közbiztonság közegeinek, csendőrnek, rendőrnek egyaránt ilyenkor a fokozottnál is éberebben kell helytállnia. Vétőt kell emelnie minden olyan törekvés, vagy ténykedés ellen, ami a köznyugalom indokolatlan megzavarására alkalmas lehet, vagy ami a törvény által is biztosított keretek megsértésére, áthágására irányul.

Különösen helyénvalónak és célszerűnek látszik most a megindult választási mozgalmak elején, hogy röviden áttekintő képet nyujtsunk a csendőrség tagjai részére a választásokkal kapcsolatos mindama ténykedésekről, amelyeket a csendőrségnek ezekben a rendes, megszokottnál izgatottabb hetekben komoly és éber figyelemmel kell kísérenie.

A Csendőrségi Szolgálati Utasítás 64. §-ának 5. pontja értelmében a csendőrség szolgálati feladatát ké-

pezi a szolgálati területén észlelt bármiféle társadalmi mozgalom éber figyelemmel kísérése.

E feladatkörrel kapcsolatosan köteles a csendőr észleleteiről jelentést tenni, sürgős esetekben pedig minden jelentéstétel és az arra kapott esetleges intézkedés bevétele nélkül, törvényadta jogánál fogva közbelépni.

Ugyancsak szolgálati feladata a Szut. 64. §-ának 8. pontja értelmében bármiféle népcsoportosulás alkalmával a közrend fenntartása.

Jóllehet, a szolgálati feladatok felsorolásában a választási mozgalmak — legyen az akár országgyűlési képviselő-, akár törvényhatósági, vagy községi képviselőválasztás — külön megemlítést nem nyertek, de minden vitán felül áll, hogy a fent ismertetett szolgálati utasítás alapján az ott megadott keretben ilyen alkalmakkor is változatlanul fennáll a csendőrség ellenőrzési, — és ha a szükség úgy kívánja — az intézkedési jogköre.

Az 1925. évi XXVI. t.-c. foglalja az országgyűlési képviselők választásával. Kívül esik ezidőszerint közleményem tárgyán és célján, hogy ennek a törvénynek a választójogra, a választók névjegyzékének összeállítására, a választási eljárás egyéb előkészületeire — mint pl. a jelölés, vagy a választási bizottság megalakítása stb. — vonatkozó rendelkezéseit részletezzem.

A célom az, hogy a csendőrség összes választási szolgálati feladataira befolyással bíró, vagy birható mozzanatok attekinthető formában egybegyűjtsem s hogy a szolgálat folyamán ez az összefoglalásom mintegy keretül szolgálhasson.

Ren delkezés a karhatalom felett.

Választások idején a közbiztonsági közegek szerepe két főidőszakra osztható be. Az egyik időszak a választások napjának kiírásától kezdődik és tart addig a napig, amikor a tényleges választás, a szavazás megtörténik. (Ez az időszak van most.) A másik időszak pedig a választási eljárás, a szavazás megkezdésével veszi kezdetét és tart a szavazás befejezéséig, illetve az eredmény kihirdetéséig.

E két időszakra való megkülönböztetés fontos a csendőrségi szolgálat ellátása szempontjából is.

Az elől említett időszakban a közbiztonsági közegek saját törvényes hatáskörükkben járhatnak el, alkalmazkodva persze a törvényes jogszabályokban lefektetett és a hatóságoktól kapott felhívásokhoz.

Viszont a második időszakban, a választás tényleges folyamata alatt, ez a helyzet megváltozik. Ekkor a választókerület egész területén a karhatalom felett — így a csendőrség felett is — már az illetékes törvényhatósági központi választmány által, az illető választókerület választói közül választott választási elnök rendelkezik.

Mi ennek a kérdésnek a lényege?

A választókerület székhelyén és az olyan választókerületben, amely nem áll több megyei városból, a választási elnök gondoskodik a csend és a rend fenntartásáról. Ez azt jelenti, hogy a választási székhely, illetve az említett városi választókerület egész területén az ő felhívásait tartoznak követni a közbiztonsági közegek és az esetleg kirendelt fegyveres erő is. (1925. évi XXVI. t.-c. 57. §-a. A továbbiakban csak T.)

A választási elnök azonban mindig, mindenütt szünet nélkül jelen nem lehet, így a törvény lehetőséget nyújtott arra, hogy a csend és rend fenntartására hivatott közbiztonsági közegekkel és az esetleg kirendelt fegyveres erővel való rendelkezési jogosultságban őt — de kizárólag csak egyes, esetről-esetre megadott felhatalmazása alapján — a helyettes választási elnök (de

csakis ez), vagy az illetékes közigazgatási (rendőri) hatóság — akár a vezetője, akár valamelyik intéző, fogalmazási karbeli tagja — helyettesíthesse.

A választási elnöknek a karhatalmi szervek feletti rendelkezési joga a választás időtartama alatt a választókerület egész területére kiterjed, tehát általános. Ez a rendelkezési jog a választási kerület területén belül az egyes szavazóhelyiségekben — ahol a szavazatszedő bizottságok működnek, ahol a szavazás gyakorlása végett a választópolgárok megjelennek — és ezeknek a helyiségeknek a közvetlen közelében — de csakis ott — átharamlik a szavazatszedő küldöttségi elnökre. Vagyis bent a szavazóhelyiségben, továbbá ennek a helyiségnek a közvetlen környékén — ahol a leggyorsabban előfordul a rendzavarás, vagy az erre irányuló kísérlet — minden szavazókerületben a szavazatszedő küldöttség elnöke jogosított és köteles gondoskodni a csend és a rend fenntartásáról. E célból — de csak a megjelölt területen — rendelkezik az oda kirendelt közbiztonsági közegekkel és a fegyveres erővel. Köteles azonban minden egyes rendelkezéséről a választási elnöknek azonnal kimerítő tájékoztató jelentést tenni.

A választókerületek zöme azonban több község egybecsatolásából alakul. Itt is van választási elnök, aki azonban a kisebb-nagyobb kiterjedésű választókerület minden községében adott esetben azonnal szintén nem rendelkezhetik, mert — helye a választókerület székhelyén lévén — a legtöbbször csak utólag értesül az egyes községekben történt eseményekről. Az ilyen választókerületekben — a csendőrségi területek oroszánrésze ilyen — községenként szavazókerületek alakítanak. A szavazókerület egész területén a szavazatszedő küldöttségi elnök önállóan gondoskodik a csend és a rend fenntartásáról és e célból ő rendelkezik a kivezényelt közbiztonsági közegekkel és az esetleg kirendelt fegyveres erővel.

A választási elnök gondoskodik még a választási eljárást megelőzően — a közigazgatási rendőri hatóság (főszolgabíró, vagy a m. kir. rendőrkapitányság, vagy kirendeltség vezetője) és a szavazatszedő küldöttségi elnökök meghallgatása után — arról, hogy a választókerület területén a szükséges karhatalom megfelelő számban és időpontban rendelkezésre álljon. Ugyancsak a választási elnök intézkedik a karhatalomnak a választási eljárás folyamán szükségessé váló kiegészítése, valamint a karhatalom elhelyezésében eszközöndő változások tekintetében is.

A karhatalmi közegeket a választási eljárásban csakis a csend és rend fenntartására szabad felhasználni. A csendőrség állományában levő egyén — legyen az tiszti vagy legénységi létszámban — választójogát egyébként sem gyakorolhatja. Még az esetben sem, ha benne van is a választói névjegyzékben. (A rendőrségnél ez a tilalom csak az őrszemélyzet tagjaira vonatkozik, a tisztikar tagjaira nem.)

A karhatalommal a választás időpontjában és időtartama alatt önállóan rendelkező választási elnök, vagy szavazatszedő küldöttségi elnök, vagy a rendelkezésre hivatott közigazgatási (rendőri) tisztviselő ellen fegyelmi eljárásnak van helye, ha a közbiztonsági közegeket, vagy a kirendelt fegyveres erőt más célra, mint a csend és a rend fenntartása érdekében, veszi igénybe, vagy ha a fegyveres erő, illetve a közbiztonsági közegek feletti rendelkezési jogát nem illetékes hatósági tagra, vagy közegre ruházza át. Ez az átruházott rendelkezési jog azonban csak a felhívás kiadására vonatkozik. A végrehajtást a csendőrség, vagy karhatalom parancsnoka, vagy közege

már önállóan, saját törvényes hatáskörében fogantatja.

A választási eljárást megelőző, párthívek toborzását és minél nagyobb számban biztosítását célzó korteskedés idején higgadt nyugalommal, tapintatos megértéssel kell a csendőrségnek a köznyugalom felett örködni. Bár ez az izgatott hajsza tetemesen növeli az ellátandó és teljesítendő feladatok számát, de ez a munkatöbblet nem jelenthet egyben ellankadást is. Az átmeneti nagyobb megterhelés sikeres lebirásának a gondolata és tudata megsokszorozza a munkabíró képességet és kitartást.

És ha nyitott szemmel járunk, úgy könnyen fogjuk megoldani a hirtelen elénk tornyosuló feladatokat.

A választási sajtótermékek ellenőrzése.

A mandátumokért megindult versenyfutás egyik legjelentősebb eszköze, fegyvere a plakát. A röpirat. A falragasz. Köztudomású, hogy a választási harcokban — különösen, ha több jelölt küzd egymással szemben azonos célért — ez az egyik legjobban bevált és leg-sűrűbben alkalmazott korteseszköz.

Vizsgáljuk meg a falragasz és röpiratkészítés és terjesztés kérdését. Lássuk, hogy hol, mire kell ügyelnie a csendőrnek, hol, mit kell cselekednie ebben a vonatkozásban, ha jogellenes magatartást vagy eljárást észlel.

Hányszor megtörténik a választások idején, hogy egy reggelre virradóra minden utcáson ott ékeskedik egy-egy lepedőnagyságú, rikító színű falragasz, azzal a céllal, hogy feltűnő módon hatást keltve, tartalmával a választó polgárok hangulatát az egyik jelölt mellől a másik felé igyekezzék hajlítani. Hányszor megtörténik, hogy a sötétség leple alatt ismeretlen egyének minden udvarra bedobálnak különféle hangzatos szövegű röpiratokat, ugyancsak azért, hogy a választópolgárok nyugalalmát megbontsák.

Ha figyelembe vesszük, hogy több jelölt esetén lehetőleg egyik sem szeretne alul maradni, legalább is addig, amíg a teljes sikertelenség, a hiábavaló erőlködés világosan nem mutatkozik, minden eszközt megragad és felhasznál eszméinek a diadalrajuttatására. És mivel tapasztalati tény az is, hogy — különösen az egyszerűbb gondolkodású ember — mily nagy jelentőséget tulajdonít a nyomtatott betűnek s hogy azt szinte száz százalékosan készpénznek tekinti, így ezáltal a véleménye és a felfogása könnyen befolyásolható: nem lehet csodálkoznunk azon, hogy ezt az eszközt annak idején minden oldalról igyekeznek minél erősebben sorompóba állítani, igyekeznek minél erőteljesebben kihasználni és gyümölcsöztetni.

A nyomtatásban készült falragaszoknak és röpiratoknak az előállítását és terjesztését azonban nincs teljesen az érdekeltek szabad belátására bízva. Ebben a kérdésben az egyéni szabadságot közérdekből korlátozó körülményekre vonatkozólag kísérjük figyelemmel az alábbiakat.

Vegyük először vizsgálat alá a megemlített sajtótermékek — falragasz, röpirat — előállítását.

Az 1914. évi XIV. t.-c. — ez tartalmazza a ma is érvényben levő sajtótörvényt — 1. §-ának általános rendelkezése értelmében sajtó útján mindenki szabadon közölheti és terjesztheti a gondolatait. Vagyis előzetes cenzúra nincs. Így a gondolatok szabad közlését elvben semmi sem akadályozza. E tekintetben csakis utólagos megtorlásnak lehet helye.

De éppen ez okból, hogy szükség esetén a büntetendő cselekményt elkövető felelős személyek felismerése, fel-

találása az eljárás idejére kellő mértékben biztosítva legyen, rendelkezett a sajtótörvény arról, hogy a sajtótermékek közrebocsátásáért felelős személyek megjelölése minden sajtóterméken pontosan eszközöltessék.

Az említett t.-c. 5. §-a értelmében az ország területén előállított minden sajtóterméken a nyomtatás vagy más többszörösítés helyét és a nyomda vagy másféle többszörösítő vállalat tulajdonosának, úgyszintén a sajtótermékek kiadójának a nevét, időszaki lapokon pedig még a felelős szerkesztő nevét is fel kell tüntetni (Impresszum).

Az időszaki lapokról — e fogalom alatt minden egy hónapot meg nem haladó időközben megjelenő hírlapot (tehát az összes napilapokat is) vagy folyóiratot kell érteni — most nem kívánok beszélni, mert nagyon eltérnek a kitűzött tárgyamtól.

Meg kell állapítanom a fentiek kiegészítésül továbbá, hogy nemcsak nyomdáknak készült bármiféle sajtóterméket, nyomtatványt kell az említett törvénytörvény alapján felülbírálni és ellenőrizni, hanem bármiféle más eszköz segítségével sokszorosított — akár kézz írott, akár másolópapír alkalmazásával írógépen írt, vagy litografált stb. — sajtóterméket is.

Nem vitás, hogy a falragasz és a röpirat is a sajtótermék fogalma alá tartozik.

A választások idejére azonban a sajtótörvény — éppen a röpiratok nagy népszerűségére tekintettel — bizonyos mértékű enyhítést engedett.

Ugyanis az említett törvényszakasz — a sajtótörvény 5. §-a — a választásoknál használt falragaszokra és röpiratokra vonatkozólag kivételt tett. Az ilyen sajtótermékeknek a választások idején eszközölt előállításánál ezekre vonatkozólag nem teszi kötelezővé a sajtótermékeken a nyomtatás, vagy a többszörösítés helyének, a nyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának és a kiadójának a feltüntetését az esetben, ha a sajtótermék tartalma csupán a választáshoz szükséges adatokra szorítkozik.

Jogosultnak ismerte el a sajtótörvény miniszteri indokolása ennek a kivételnek a célszerűségét azért, mert e kisebb sajtótermékek természetüknél fogva jogsérelmet rendszerint nem okozhatnak és így ellenőrzésükre szükség nem lévén, a felelős személyek felismerésének előzetes biztosítása felesleges.

A sajtótörvény 5. §-ában megengedett az a kivétel azonban, hogy a sajtóterméken a kiadás helye, a nyomda helye és a kiadó nevének a feltüntetése abban az esetben nem szükséges, hogyha a sajtótermék tartalma csupán a választásokra vonatkozó, szükséges adatokra szorítkozik, — a gyakorlatban sajátságos és ferde értelmezést nyert.

Ez a sajátos és helytelen értelmezés azoktól eredt, akik igyekeztek, vagy szerették volna ezt a kivételt a saját részükre gyümölcsöztetni. Akik abban a meggyőződésben éltek, hogy e törvényes felhatalmazás alapján a választási harc hevében és ürügye alatt az ellenfelek magánügyeit, politikai hibáit esetleg koholt takargatnivalóit — mivel szerintük mindez a választásokkal kapcsolatos — szabadon kikürtölhetik. Mindezt a saját céljaik, saját népszerűségük alátámasztására.

Ez az értelmezés azonban nem állja meg a helyét.

Az országgyűlési képviselőválasztásokról alkotott 1925. évi XXVI. t.-c. 60. §-ának 6. bekezdése amíg egyfelől nem kívánta érinteni azt a sajtótörvény 5. §-a által már biztosított kedvezményt, hogy választások idején nem kötelező a sajtóterméken az impresszum feltün-

Minden év májusának utolsó vasárnapja törvénybe iktatott ünnepnap: a hősök napja. Budapesten, a *Névtelen Hős* emlékkövénél ebben az évben is díszes pompával ünnepelték meg ezt a napot, de a hősöket megillető kegyelet szerte az egész országban is megnyilatkozott.

tése, ha a sajtótermék tartalma csupán a választáshoz szükséges adatokra szorítkozik, másfelől megadta a világos és félre nem érthető magyarázatát annak, hogy mik is azok a „csupán a választáshoz szükséges adatok”

Kimondta ez a jogszabály, hogy a választásnál használt falragaszok (plakátok) és röpcédulák a legszükségesebb tárgyilagos tudnivalókon kívül, a pártgyűléseket hirdető falragaszok (plakátok) és röpcédulák a gyűlések helyén, idején, a szónokok és jelöltek személyének megjelölésén és pártállásán kívül semmiféle más szöveget és semmiféle ábrát nem tartalmazhatnak.

A közigazgatás rendezéséről alkotott 1929. évi XXX. t.-c.-kel elrendelt törvényhatósági választásra vonatkozólag e t.-c. 14. §-ának 1. bekezdése szerint a választással kapcsolatos falragaszok (plakátok) és röpcédulák ugyancsak a legszükségesebb tárgyilagos tudnivalókon, a gyűléseket hirdető falragaszok (plakátok) és röpcédulák pedig a gyűlések helyén, idején és a szónokok, jelöltek személyének megjelölésén kívül más szöveget és semmiféle ábrát nem tartalmazhatnak.

Ilyen legszükségesebb tárgyilagos tudnivalók lehetnek: a választási törvény vonatkozó rendelkezéseinek ismertetése, a választás megejtésének, lefolyásának technikai részletezése, a választásnál jelenlevő szavazatszedőbizottságok elnökeinek, tagjainak, a választás vagy gyűlés időpontjának, helyének a közlése, a választás, illetve a szavazás kezdő és végső időpontjának a közlése.

Mindez azonban mentesen minden kortesízü aláfestéstől.

Amint ezekből láthatjuk, a két említett utóbbi törvényszakasz, amíg egyrészt világos magyarázatát nyújtja az 1914. évi XIV. t.-c. 5. §-ában megjelölt — a választási röpiratokra vonatkozó — kivételeknek, másrészt azonban annál többet is mond. Mert kifejezetten tiltja azt, hogy a választásoknál használt falragaszok és röpcédulák által a megengedett tartalomtól kívül bármiféle személyes vonatkozású közlemény köztudomásra hozható lehessen büntetőjogi következmény nélkül.

Aki a törvényes rendelkezések ellenére ilyen sajtóterméket állít elő, vétséget követ el és az 1925. évi XXVI. t.-c. 161. §-ának 4. pontja, valamint az 1929. évi XXX. t.-c. 14. §-ának 2. bekezdése értelmében két évig terjedhető fogházzal, vagyonos állapot esetében azonfelül megfelelő pénzbüntetéssel büntethető. Ezekben az ügyekben az eljárás a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

Az 1929. évi XXX. t.-c. 14. §-a pontosan megjelöli az időpontot is; kimondja, hogy az ilyen természetű röpiratok, választási sajtótermékek impresszum nélkül a választási eljárás befejezéséig állíthatók elő.

Ha valaki tehát a most megjelölt választási időtartam alatt a megengedett és legszükségesebb tárgyilagos tudnivalókon kívül egyebet is tartalmazó szövegű választási sajtóterméket állít vagy állíttat elő — akár felüti a sajtóterméken a nyomtatás és nyomda helyét, a kiadó nevét, akár nem —, vétséget követ el és ellene

az eljárást meg kell indítani. A különbség csak az, hogy ha ezek az adatok feltüntetve nincsenek, úgy a felelős személyt a sajtótörvény 26. §-ába ütköző sajtórendőri kihágás miatt is felelősségre kell vonni. Vagyis ily esetben bűnhalmazat forog fenn.

Ezek a rendelkezések vonatkoznak a sajtótermékek előállítására.

Most nézzük a kérdés másik oldalát.

A falragaszokat, röpcédulákat nyilvánvalóan nem azzal a szándékkal állítják vagy állíttatják elő, hogy az asztalfiókokba süllyesszék. A cél csak az lehet, hogy a falragasz, a röpirat minél szélesebb körben köztudomásra jusson. Utcai terjesztés — akár ingyen, akár pénzért —, közszemlére kitétel, nyilvános helyen kifüggesztés, kiragasztás, elhelyezés útján.

A sajtótörvény 11. §-a értelmében a sajtótermék kiadójának a sajtótermék utcai vagy házaló terjesztésére hatósági engedélyre van szüksége. Az 1922. évi 56.203. B. M. sz. r. (Belügyi Közlöny, 1922. évf., 831. lapján) ugyanilyen értelmű terjesztés alá vonta a közszemlére kitételt, nyilvános helyen kifüggesztést, illetőleg elhelyezést is és az ilyen terjesztési formákra nézve is kötelezővé tette az előzetes hatósági engedély megszerzését.

Ezt az engedélyt egy törvényhatóság területére a törvényhatóság első tisztviselője — városokban a polgármester, vármegyékben az alispán —, több törvényhatóság, vagy az egész ország területére a belügyminiszter adja meg.

A választásokkal kapcsolatos sajtótermékek, falragasz, plakát, röpirat terjesztésére vonatkozólag a fentebb már említett okból — hogy ezek a sajtótermékek a törvényes előfeltételek betartásával, természetüknél fogva jogsérelmet rendszerint nem okozhatnak, így az ellenőrzésre ezekkel szemben komoly szükség nincs —, a sajtótörvény 11. §-a kivételes jogállapotot teremtett.

Az ilyen sajtótermékek terjesztésénél — ha tartalmuk csakis a választásokkal kapcsolatos legszükségesebb, tárgyilagos tudnivalók ismertetésére szorítkozik — nincs szükség előzetes hatósági engedélyre. Ezeket a sajtótermékeket bármiféle alakban, minden hatósági engedély nélkül szabadon lehet terjeszteni.

Ha azonban a megengedett szövegnél bőségesebb tartalmú, szövegű, esetleg képes ábrázolatokkal (ábrákkal) is ellátott falragasz, vagy röpirat jut ki az utcára a terjesztés bármelyik fajtája révén és a terjesztés engedélyezésére hatósági engedélyt felmutatni nem tudnak, akkor a terjesztők és az előállítók ellen az eljárást azonnal folyamatba kell tenni.

A sajtótermékeket azonnal őrizetbe kell venni és a feljelentéssel egyidejűleg el kell juttatni az illetékes hatóságok oz.

Az előállítók ellen a fenti vétség, esetleg kihágás miatt az illetékes kir. ügyészséghez, illetve járásbíróshoz, a terjesztők ellen az 1914. évi XIV. t.-c. 29. §-ába ütköző sajtórendőri kihágás miatt a sajtótermék egy példányának csatolásával a területileg illetékes elsőfokú rendőri büntetőbíróshoz (főszolgabíró, vagy m. kir. rendőrkapitányság) feljelentés teendő.

A hatósági engedély nélkül közszemlére kitett, vagy nyilvános helyen elhelyezett sajtóterméket — ha azok a fentiek szerint kifogás alá esnek —, a rendőrhatóságok, a csendőrségi területen a községi előljáróságok a kifüggesztők és közszemlére kitevők költségére (1922. évi 56.203. B. M. sz. r. 3. §.) haladéktalanul eltávolítani kötelesek.

A falragaszok kifüggesztését a sajtótörvény 15. §-a általánosságban szabályozza. (Lehetséges, hogy egyes

törvényhatóságok szabályrendeleteiben erre vonatkozólag még van valami rendelkezés, ez azonban a törvény szellemével nem ellenkezhetik.) Falragaszokat általában ki lehet függeszteni ott, ahol erre a hatóság helyet kijelöl és ott, ahol a kiragasztás ellen a tulajdonos nem tiltakozik (tehát nem feltétlenül szükséges a határozott beleegyezés: ez a beleegyezés hallgatóság s is lehet).

Választási falragaszt, röpiratot templomra (imaházra), állami, törvényhatósági vagy községi középületre, nyilvános iskola épületére, vagy ennek tartozékára kifüggeszteni, vagy a kifüggesztést megengedni tilos. (T. 162. §. 2. bekezdés, 2. pontja.) Az ilyen falragaszt a rendőrhatóság, illetve a községi előljáróság eltávolítani köteles.

Láthatjuk tehát, hogy amíg a választási propagandaeszközök nem szolgálnak alantas célokat, addig nem sok tennivalója akad ebben a kérdésben a rendészeti ellenőrzést gyakorló csendőrségnek.

De az ördög soha nem alszik. És így mindezekből megállapítható, hogy a csendőrségnek is komoly feladata a választási harcok tombolásának a kellő lefékezésére. Az ellenőrzés joga kötelességként hárul a csendőrségre.

A pártgyűlések ellenőrzése.

A plakát, falragasz, röpirat mellett másik komoly jelentőségű propagandaeszköz a népgyűlés, a nyilvános pártgyűlés.

Előre kell bocsátanom, hogy ez a pont a legérzékenyebb az ellenőrző közbiztonsági szolgálatban. A csendőrség részére is, a rendőrség részére is. Azért, mert itt a karhatalom sokszor ezrekre menő tömeggel áll szemben. És bizony nem egy esetben a nyugalma alaposan elvesztett, lekiismeretlen módon felizgatott tömeggel szemben.

Ebben a vonatkozásban különösen fokozott önuralommal, komoly és megfontolt türelemmel kell minden lépésre vigyáznunk. Itt a higgadt nyugalom, az erőszakos fellépéstől mentes határozott magatartás a legtöbbször megmentheti a helyzetet. Megelőzhetünk így bizonytalan kimenetelű, esetleg tragikus következményekkel is járható össze-tűzéseket, hiszen a nyugalma vesztett felizgatott nagyközönség hirtelen felindulásában elragadtathatja magát. Itt valóban szükség van csillapításra, fegyelmezésre, esetleg rendreutasításra. Ha azonban mindez nem használna, akkor — a közrend fenntartása érdekében — fel kell lép-nünk minden késedelem nélkül törvényesen biztosított hatáskörünkben és lehetőleg meg kell előz-nünk minden rendezavarást.

Szigorúan tartsa szem előtt minden csendőrörsparrancsnok, hogy nyilvános népgyűlést, pártgyűlést bárki, bármely párt csak előzetes bejelentés után tarthat.

A most közeledő általános képviselőválasztás időpontja az ezt a határidőt megjelölő belügyminiszteri rendeletnek a hivatalos lapban történt közzétételétől számított 30 napon belül elérkezik. Így ez idő alatt a bárhol, bárki által tartott pártgyűlés bejelentésére vonatkozólag a T. 60. §-ának 2. bekezdése értelmében kell eljárni. (Ez a jogszabály sokkal egyszerűbb, mint a népgyűlések engedélyezésére fennálló általános — nem a választásokra vonatkozó — rendelkezés.)

A választási előkészületek során rendszeren két-három hét áll a jelöltek rendelkezésére, hogy a választópolgárok előtt politikai hitvallásukat megismertethessék. A gyakorlati tapasztalatok élénken igazolják azt, hogy ezt az időt igyekezzenek is valamennyien minél alaposabban kihasználni. Úgyhogy sokszor már a szegény választópolgár igazán nem tudja, hogy melyik jelölt elvei után igazodjék és melyiket ajándékozza meg a bizalmával.

Gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspök május 29-én meglátogatta a szombathelyi őrparancsnokképző iskolát és nyomozó alosztályt.

A végletekig tartó, szélsőségesen kiélezett előkészületeknek nyilvánvalóan nincs sok értelme. Ennek kellő lemezséklése az elsőfokú rendőrhatalóságok feladata. Úgy fog történni a most küszöbön álló választásoknál is, hogy a választás napját megelőző nyolc napon belül már nem lehet pártgyűlést tartani. Nagyon helyesen. Legalább így a választópolgárok egy kis lélekzethez juthatnak. Rendszerbe tudják szedni a velük között ellentétes politikai elveket és nyugodtan, megfontolva választhatják meg azt az irányt, amelynek a támogatását helyesnek, célszerűnek ismerik fel és követni hajlandók.

A pártgyűlés megtartására irányuló szándékot a gyűlés helyének és időpontjának a megjelölésével, az időpontot megelőzően legalább 24 órával kell bejelenteni a területileg illetékes elsőfokú rendőrhatalóságnál. Járásokban a főszolgabírónál, városokban, vagy ahol egyébként m. kir. rendőrség működik ennél a hatóságnál. A bejelentést négy választópolgár aláírásával írásban kell megtenni.

Mivel a választási küzdelemben minden legális párt szabadon kifejtheti a működését, általános elv, hogy a rendőrhatalóság a kellő időben és törvényes formában bejelentett pártgyűlés megtartását el nem tilthatja. Ha azonban a közbiztonság vagy a közegészség érdeke megkívánja, — ilyen az egyes politikai irányzatok és elvek szélsőséges oktrojszerű propagálása a sorozatos, indokolatlan pártgyűlések halmozásával is — a rendőrhatalóság a bejelentett pártgyűlés megtartását indokolt határozattal attól teheti függővé, hogy a bejelentő a pártgyűlés megtartására más, alkalmasabb helyet és időpontot jelöljön meg. E határozat ellen a törvényes fellebbezési jog az érdekeltek részére biztosítva van.

Ha a rendőrhatalóság a bejelentéstől számított 20 óra alatt nem nyilatkozik, a pártgyűlést meg lehet tartani.

A pártgyűlésen az érdekelt elsőfokú rendőrhatalóság köteles magát a hatósági biztossal képviseltetni. Hatósági biztos csakis rendőrhatalósági tag lehet. Tehát pl. a rendőrkapitányág vezetője, vagy az általa kirendelt fogalmazási karbeli tisztviselő; járásokban a főszolgabíró, vagy a kirendelt szolgabíró. Az 1922. évi 38.061. B. M. sz. r. megengedte, hogy a kisebb fontosságú és előreláthatólag nyugodt lefolyású politikai gyűléseken a főszolgabíró a körjegyzőt is megbízhatta a gyűlés lefolyásának az ellenőrzésével.

Az 1925. évi 152.852. B. M. rendelet határozottan elfiltotta azt, hogy politikai gyűlésekre csendőrpáncsnokok hatósági biztos minőségben kirendelhetők legyenek.

De jelen kell lennie a csendőrségnek megfelelő létszámmal minden politikai gyűlés színhelyén a csend és a rend fenntartása céljából. Erre kötelezi a Szut. 64. §-ának a 8. pontja. Ott a kirendelt hatósági biztos utasításai szerint jár el. E célból nála jelentkezni köteles.

A hatósági biztos tartozik a politikai gyűlésen mindig jelen lenni. Köteles a gyűlés törvényszerű lefolyását ellenőrizni és ott a közbiztonságot és közrendet megővni. Ha a gyűlés folyamán azt észleli, hogy a gyűlés lefolyása a közrendbe, a büntetőtörvénykönyvbe, vagy az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről alkotott 1921. évi III. t.-c.-be ütközik, valamint ha ott a hatóságok tekintélye ellen, — hacsak burkoltan is — izgatás fordulna elő, kötelessége késedelem nélkül a gyűlés elnökét figyelmeztetni ennek a helyzetnek a megszüntetésére. Ha

KI TUDJA?

Mit értünk Epigónok alatt?

ez nem vezet eredményre, vagy nem megfelelő formában történik, úgy személyesen ő köteles a szónokot figyelmeztetni arra, hogy mérsékelje magát és a szabálytalanságoktól tartózkodjék. Ha ennek sem volna fogamatja, úgy köteles a szónoktól a szót megvonni. Ha ezzel sem sikerül a szabálytalanság megszüntetése, vagy ha a gyűlés rendjét a hallgatóság zavarja és ha nyilvánvaló, hogy a gyűlés a közrend súlyos zavarása nélkül programszerűen nem lesz folytatható, úgy szükség esetén a gyűlést — a karhatalom igénybevétele mellett is — fel kell oszlatni. Ugyancsak fel kell oszlatni a be nem jelentett, vagy nem engedélyezett gyűléseket is.

A feloszlásnál mindig kellő tapintattal és udvarias-sággal kell eljárni. A tömeghez először valami mindenki által látható helyről harsány hangon, ha lehet, több ízben is, határozott figyelmeztetést kell intézni. Ez a legtöbb esetben elegendő is. Ha ez sem vezetne sikerhez, akkor kell a komolyabb rendszabályokhoz nyúlni.

A hatósági biztos kötelessége gondoskodni arról, hogy a pártgyűlést a lehetőség szerint rendzavarás nélkül megtarthassák. Ha a rendzavarás oly súlyos méretű, hogy emiatt a gyűlés megtartása lehetetlenné válik, akkor a cselekmény vétség (T. 161 §. 2. p.), kisebbfokú rendzavarás esetében pedig kihágás (T. 163. §. 1. p.). Rendzavarásnak kell minősíteni a pártgyűlésen azt a magatartást is, amikor valaki ott a közrend fenntartására kirendelt hatósági közegek által tett rendelkezéseknek nem engedelmeskedik.

Nem lehet elég sokszor és elég nyomatékosan minden csendőrnek a figyelmébe ajánlanom azt, hogy a pártgyűléseken is mindig kellő megértéssel, megfontolt, higgadt türelemszülte nyugalommal teljesítsék nehéz kötelességüket. Járjanak el mindig tapintattal, jóindulattal a politikai jogait gyakorló, vagy erre előkészülő társadalmi rétegekkel, viszont minden gondolkozás és késedelem nélkül lépjenek fel megfelelő határozottsággal, ha kell, eréllyel, ott, ahol ezt a közbiztonság, a közrend érdekei parancsolóan szükségszerűvé teszik. Tárgyilagos eljárásuk, ha kiváltja is a rosszindulatú kritikát, de minden ténykedésükért nyugodt lelkiismerettel vállalhatják akár a fegyelmi, akár a büntetőjogi felelősséget.

Bármiféle tüntető felvonulás, választási körmenet tartása tilos. Sehol a választás céljából zászlót kitűzni, vagy nyilvánosan használni nem szabad. (T. 60. §. 1. bek.)

Kihágást követ el, aki

1. tiltott választási körmenetet rendez (T. 163. §. 1. bek.);

2. aki a választás céljára zászlót tűz ki, vagy egyébként használ (T. 162. §. 1. pont 2. bek.), ennek az esetnek minősített és súlyosabb büntetéssel járó esete, ha ilyen korteszászlót nyilvános helyre, épületre tűznek ki (T. 162. §. 2. pont 1. bek.), vagy ha olyan zászlót vagy jelvényt használnak vagy tűznek ki, amelynek kitűzését vagy használatát a belügyminisztérium azért tiltotta el, mert ez a magyar állammal, vagy törvényes intézményeivel szemben ellentétes érzést juttat kifejezésre — vörös zászló (T. 163. §. 3. bek.);

3. aki be nem jelentett, vagy meg nem engedett helyen és időpontban pártgyűlést hív össze.

A tilalom ellenére kitűzött, vagy használt zászlót és jelvényt a rendőrhatalóság, illetve a községi előljáróság el-

távolítani köteles. A tiltott zászlót vagy jelvényt el kell kobozni. (T. 162. §. 4. pont.)

Vétség azonban az, ha valaki résztvesz a törvény tilalma ellenére megtartott olyan körmenet vagy pártgyűlés rendezésében vagy összehívásában, amelynek folyamán valaki ellen, vagy valakinek ingó, vagy ingatlan vagyonán büntetést vagy vétséget követtek el.

Állami, törvényhatósági vagy megyei városi köztisztviselő, továbbá községi jegyző (segédjegyző) nem vehet részt a saját hivatali működése területén választási pártgyűlés, vagy pártünnepély összehívásában, vagy rendezésében. Nem lehet ilyen pártgyűlésnek elnöke vagy jegyzője. Nem fogadhat el ilyen pártgyűléstől megbízást, nem vehet részt képviselőjelölt körutazásában, végül nem gyűjtheti össze és nem vezetheti a szavazás helyére a választókat. Egyébként fegyelmi felelősséggel tartozik (T. 176. §. 1. és 2. bek.) e tilalmak megszegéséért.

Aki a választási eljárás alatt az eljáró jelöltet, vagy kíséretének tagját, vagy a választás előkészületeiben résztvevő személyt, vagy valamelyik választót megdobálja, vagy ellenük más erőszakos, megfélemlítő, vagy megszegő cselekményt követ el, kihágás miatt azonnal eljárás alá vonandó. Tettenkapás esetében azonnal letartóztatandó és a bíróság elé állítandó. (T. 155. §. és 169. §. 2. pont.)

A pártgyűléseken — tehát nyilvánvalóan politikai gyűléseken:

1. idegen állampolgár csakis előzetes belügyminiszteri engedély alapján szólalhat fel (39.178—1923. B. M. sz. r.);

2. tényleges állományú katonák és csendőrök — a hivatalból kirendeltek, vagy szolgálatban levők kivételével — sem egyenruhában, sem polgári ruhában nem vehetnek részt. (Lásd a honvédség szolgálati szabályzatának 46. pontját. (41.275—1923. VI. b. B. M. sz. r.) Ugyanez a tilalom áll fenn a nem tényleges katonákra és csendőrökre is, ha azok a gyűlésen egyenruhában jelennek meg. Ha ezek közül valaki a törvényhozásnak tagja, polgári ruhában résztvehet a politikai gyűlésen.

A politikai gyűlésen megjelent katonát kellő igazoltatás után fel kell szólítani a távozásra és egyben felettes parancsnokságához és a honvédelmi minisztériumhoz is jelentést kell tenni. Ha valaki a felhívásra sem távoznék el, erről azonnal értesíteni kell a legközelebbi katonai vagy csendőrparancsnokságot.

A választási bűncselekmények nyomozása.

Nyomatékosan fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy a választási bűncselekmények túlnyomó részében az eljárás megindíthatása a választási eljárás befejezésétől, tehát az eredmény kihirdetésétől számított 30 nap alatt elévül. (T. 169. §.)

Sok esetben nem teszik meg a feljelentést a választás hevében, hiszen akkor a választók is, a hatóságok is bőségesen el vannak foglalva. Sok esetben azután sem élnek már ezzel a joggal, különösen, ha a jelölt diadalra jutott. De viszont nincs meg a lehetősége annak, hogy hosszabb idő elteltével is elő lehessen állni a választási panaszokkal.

A T. 149. és 166. §-ai esetében ez a harmincnapos elévülési határidő nem a választás befejezésétől, hanem az elkövetés napjától számít. A T. 140. és 141. §§-ai esetében viszont nem érvényes a 30 napos elévülés. Itt a bűnvádi perrendtartás általános elveit kell figyelembe venni.

Az esetben, ha a T. 146., 147., 148., 157., 158. §§-aiban meghatározott bűncselekményt az illető választókerületben a választók névjegyzékébe felvett választó jelentette fel,

KI TUDJA?

Hol kötötte az antant a világháború után a központi hatalmakkal a „békeszerződéseket”?

öt a bünvádi eljárás során a sértett jogköre illeti meg. (T. 170. §.)

Büntett és vétség esetében a szabadságvesztésbüntetésen felül a politikai jogok gyakorlásának a felfüggesztését is, büntett esetében pedig ezenfelül a viselt hivatal vagy állás, illetőleg ügyvédség elvesztését is ki kell mondani.

Az összes választási kihágások miatt az eljárásra a kir. járásbíróság, a vétségekre és büntettek pedig a törvényszék az illetékes.

A választási bűncselekmények taxatív felsorolását sükségtelennek tartom.

Az örsparancsnokoknak ügyis behatóan át kell tanulmányozniok a választási törvény ezirányú rendelkezéseit. Különösen a törvény 57., 60., 61., 140—171. §§-ait, hogy a karhatalmi közegeket megfelelő útbaigazításokkal ellátassák. De ugyanezt meg kell cselekednie minden csendőrnök is kivétel nélkül.

Általános tájékozással mégis kiemelni kívánom, hogy a választási bűncselekmények között vannak:

A) A választást — szavazást — megelőzően elkövethető jogellenes magatartások (T. 140., 141., 144. §. 2. p., 145. §. 1. és 2., 146. — ebben a 61. §. 1—3. p. — 147., 148., 149. §. 2. és 3. p., 153. §., 158. §. 3. p., 159., 161., 162. §. 3. p., 162. §. 1. p.).

B) A választás — szavazás — tartama alatt elkövethető jogellenes magatartások. (T. 143., 144., 145., 150., 151., 152., 153., 154., 155., 156., 169. §. 2. p., 157., 158. §. 1. és 2. p., 160.)

Itt kell megemlíkeznem arról, hogy a választások zavartalanságának a biztosítását célozza az a rendelkezés is, hogy a választás napját megelőző nap délutánjának 6. órájától kezdve a választási eljárás befejezéséig a választókerületben szeszitalnak árusítása, kiosztása, vagy közvetlen fogyasztás céljából egyéb módon való forgalombahozatala tilos. (T. 61. §. 4. p.)

Ez a tilalom nemcsak az italmérési helviségekre terjed ki, hanem a sajáttermésű borok elárusítására jogosított egyénekre és magánháztartásokra is. (T. 163. §. 2. p.)

C) A választás — szavazás — után elkövethető jogellenes magatartások. (T. 149. §. 1. és 3. p., 155. §., 169. §. 2. p., 166., 164., 165. §.)

Hány esetben előfordul, hogy az evvik pártra sikerrel vértződő szavazás kirobbantja a szenvedélveket, az elkeseredést. A szavazási eredménv kihirdetését közvetlenül követőleg ebből utólag is történhetnek olyan jogellenes cselekmények, amelyeket a csendőrségnek csírájában el kell fojtania.

Ezekben igyekeztem kerethe foglalni és áttekintést nyújtani arról a feladattömkelegről, ami most néhány héten belül a csendőrségnek is munkát fog adni.

Kétségtelen, hogy a páncéloshajók, vasutak, a könnyvnyomtatás, alagutak, fonográfok, Röntgen-sugarak stb. nagyon jó dolgok. Amde jó, még pedig páratlanul jó — mint Ruskin is mondta — maga az emberi élet, amely most könyörtelenül, milliószámra megy tönkre páncéloshajók, vasutak, alagutak érdekében, holott ezek nem is szépítik az életet, sőt inkább elcsúfítják. Valamíg az ember nem tartja minden embertársát testvérnek s amíg az emberek az életet nem ismerik el a legszentebb dolognak, amelyet nemcsak nem szabad megsérteni, hanem amelynek megóvása a legesleges, mulhatlan kötelesség, vagyis, amíg az emberek viselkedése egymás iránt nem vallásos: mindaddig mindig készek lesznek személyes előnyükért embertársuk életét megsemmisíteni.

TOLSZTOJ.

A vasszentmihályi delejes leány.

Írta: NOVÁK ISTVÁN alhadnagy (Budapest).

Molnár Sándor és felesége, vasszentmihályi lakosok, 15 éves Vilma nevű leányukat — az ottani szokás szerint — 1925 január hóban háztartásbeli alkalmazottnak adták Klujber Ferenc Ausztriához csatolt Hosszúsor (Záling) községi lakos, jómódú gazdálkodóhoz azért, hogy a leány, mint háztartásbeli alkalmazott, némi kereset mellett németül is megtanuljon. A Klujber-család a leányt szorgalma, jó modora és igen jó magaviselete miatt megkedvelte.

Klujber házában 1925 július havában furcsa dolgok történtek és mindannyiszor ott, ahol a leány éppen tartózkodott, Konyhaeszközök (kanál, kés, villa stb.) hullottak a leány körül. Az ágyból ágynemű esett a szoba padlójára, a kisgyermek kigurult a bölcsőből anélkül, hogy a bölcső felfordult volna. Ehhez hasonló esetek mindgyakrabban ismétlődtek anélkül, hogy a furcsa jelenségek okára rájöttek volna.

A család természetesen aggodalmaskodni kezdett. A falu lakossága is kíváncsi lett a leányra és a körülötte történő rejtélyes eseményekre. Az a hír terjedt el a környéken, hogy a leány teste delejes, ezért röpködnek a tárgyak körülötte.

A leány körül előforduló eseményekről az osztrák hatóságok is tudomást szereztek. Az osztrák sajtó is foglalkozott vele, hasábotat közöltek róla, természetesen mindent kiszínezve. Az ujságból Bécsben Stefánia főhercegasszony is értesült a dologról, írt a leány szüleinek Vasszentmihályra s kérte őket, hogy a kisleányukat engedjék el hozzá Bécsbe, foglalkozni óhajt a leánnyal. A főhercegasszony levele vétele után a leányt szülei október 19-én Ausztriából haza, onnan pedig Bécsbe, Stefánia főhercegasszonyhoz vitték.

A főhercegasszony a leányt palotájában a belső háztartásbeli alkalmazottai között helyezte el. Minden jóval ellátta, autó állt a rendelkezésére, a melléje adott kísérettel tetszése szerint járhatta a várost. Közben a leányt dr. Hans Stahn neves bécsi orvossal állandóan figyeltette. A főhercegi palotában is többször megtörtént, hogy a leány körül egyes tárgyak a magasból a szoba padlójára vagy a konyha kövezetére estek, de sohasem akkor, amikor az orvos figyelte a leányt, vagy amikor a közelében tartózkodott.

A leány környezete — értve a szolgálatteljesítést — nem látta, hogy a leány maga dobta volna le a tárgyakat, mindig csak arra lettek figyelmesek, amikor valami csörömpölve esett a padlóra vagy a kövezetre, noha ők is állandóan figyelték a leányt.

Az orvos hónapokon át figyelte a leányt, de semmi elváltozást a testen nem észlelt s végeredményben arra a meggyőződésre jutott, hogy a leány észrevétlenül, ügyesen maga hajtja el a tárgyakat. Megfigyelésének eredményéről jelentést tett a főhercegasszonynak, mire az a leányt felruházva, ajándékokkal ellátva, 1926 április havában visszazállította Vasszentmihályra, a szüleihez.

A leány hazaérkezése nagy esemény volt a községben, ahol a leány és a szülei a hiszékeny lakosság előtt azt hangoztatták, hogy a bécsi orvos megállapította, hogy a leánynak két szíve van, attól van az a delejessége, amivel a tárgyakat magához vonzza. Ezt a község földműves lakossága közül sokan elhitték és kellő áhítattal jártak a Molnárék lakására, hogy a leányt láthassák. Mikor a leány egyes családokhoz ellátogatott, mindannyi-

szor előfordult, hogy tárgyak csörömpölve hullottak le a padlóra. Egy alkalommal, amikor egy idősebb nővel a ház tornácán beszélgetett, a nő fejéhez kisebb kődarab vágódott. Midőn egy másik rokonánál volt és attól elment a jegyzői hivatalba — ahol éppen esketés folyt —, amint az előszobába belépett, egy evőkanál esett le mögötte, amelyről megállapították, hogy annak a családnak a tulajdona volt, ahonnan a leány a jegyzői hivatalba ment. Egyesek azt állították, hogy látták, amint a kanál repülészerűen, kívülről esett be az előszobába a leány után. Amint a leány a jegyző irodájába belépett, abban a pillanatban a községi körbélyegző — amely előzőleg az íróasztalon volt — több méter magasról leesett az íróasztalra. Az adóügyi jegyző irodájában pedig a jegyző tollszára az iroda mennyezetéről esett a padlóra. Maga a községi jegyző is érthetetlennek tartotta a körbélyegző és a tollszár leesését, nem tudott magyarázatot találni.

Molnáréknál oda fajult a dolog, a hírek szerint, hogy a leány bizonyos jelek útján érintkezni tud a túlvilági lényekkel. Ezért sokan fordultak hozzá és kérték, hogy érdeklődjék a meghalt hozzátartozóik után. A holtak szellemével való érintkezést mindig a késő estéli órákra hagyta, mondván azt, hogy a holtak szellemével világosan beszélni nem lehet, mert nem felelnek neki.

A leánynak messze vidéken nagy híre kerekedett s a babonás falusi lakosság tömegesen látogatta Vasszentmihály községet. Kíváncsiak voltak a leányra, sokan akartak a meghalt hozzátartozóik felől érdeklődni. Közben a kereskedők s főleg a kocsmárosok, kiszínezték a leány körül előfordult eseményeket, mert a forgalmuk így nagyot nőtt.

Dr. Kiss Elemér, a szentgotthárdi járás főszolgabírája, engem, mint szentgotthárdi szakaszsparancsnokot bízott meg a rejtély tisztázásával.

A leányt és hozzátartozóit kikérdeztem s hogy bizalmat keltsék bennük, úgy tüntettem fel előttük az érdeklődésemet, mintha magam is hinnék a leány delejes voltában. A kikérdezéshez az ottani plébános, Szakál József is eljött velem. Amint az asztalnál a leány feleleteit jegyeztem, egyszerre csak egy tojás pottyant elém az asztalra. Hogy honnan s hogyan esett le, azt sem én nem tudtam, sem pedig a plébános úr és az esküdt sem látta. Összenéztünk a pappal és mosolyogtunk. Később az egyik községi esküdt mellé egy suszterkalapács hullott a földre. Mikor a kikérdezéssel végeztem, eltávoztam azzal, hogy estére visszatérek, hogy a szellemek idézésénél is ott lehessenek. Mivel a család bízott abban, hogy magam is hiszek a leány delejességében, nem ellenezte a visszatérésemet, sőt azt mondták, hogy igen szívesen látnak, csak menjek vissza, mert a késő esti órákban különös eseményeknek lehetek a szemtanúja.

Aznap, a déli órákban, elindultam Vasszentmihályról a rátóti őrre, hogy ott az estét bevárjam. A delejes leány nénjével együtt utánam jött, ők is Rátóra igyekeztek. Együtt lépegettünk hát. Utközben ismét előfordult, hogy egy tyúktojás esett le előttem az útestre anélkül, hogy észrevettem volna, hogy azt a mellettünk haladók közül dobta volna el valaki, de mert a közepünkben senki sem tartózkodott, arra gondoltam, hogy a leány vagy hozzátartozói, egyes szemfényvesztéssel szórják el a tárgyakat, de nem szóltam semmit, nehogy gyanút keltsék és a leleplezést ezzel lehetetlenné tegyem.

Még aznap este visszatértem Vasszentmihályra és a plébános úrral történt előzetes megállapodás szerint együtt mentünk el Molnárékhoz, ahol akkor már többszáz főre menő hiszékeny ember várakozott. Várták a szellemidézést, meg a potyogó delejes holmikát. A leányt

felszólítottam, hogy vezessen engem oda, ahol a tárgyak hullása leginkább szokott megismétlődni. Ugy a leány, mint a hozzátartozói azt mondták, hogy leginkább a kamrában szokott az előfordulni. A leányt felszólítottam, hogy menjen előttem a kamrába, én követni fogom, míg a velem volt Porpácsi Gyula őrmesternek — jelenleg tiszthelyettes — meghagytam, hogy az ajtóban mindenre figyeljen.

Mikor a leány előttem bement a sötét kamrába, nyomban utána mentem. Alig tettem egy lépést, mikor egy könnyű deszkadarab csapódott hozzám. A kezemben tartott villanylámpát abban a pillanatban meggyújtottam s egy félfenekű hordót láttam a közepemben. Arra gondoltam, hogy a hozzám vágott deszkadarab a hordó tetejére volt rátéve és valószínű, hogy amikor a leány a hordó mellett elhaladt, a deszka kiálló végét megnyomta, így csapódott hozzám a deszka. A leányt kiküldtem a kamrából, behívtam az ajtónál tartózkodó községi bírót és jelenlétében átkutattam a kamrát, de senkit sem találtam odabent. Ez is megerősítette a gyanumat, hogy a deszka hozzámcsapódását csakis a leány idézhette elő.

Még egyszer felszólítottam a leányt, hogy jöjjön be velem olyan helyre, ahol a tárgyak potyogása megismétlődhetik, mire a leány megint a kamra felé tartott. Amikor bementünk, egy tyúktojás esett a földre. A leány mintha megijedt volna, megrázódott. Kimentünk a kamrából, megköszöntem neki a látottakat és akkor arra kértem, hogy én is szeretnék a túlvilági szellemekkel érintkezni, nyujtson módot arra, hogy a szellemidézésen én is jelen lehessenek. A leány azt mondta, hogy a szellemekkel csak éjfél tájt tud beszélni, ezért a pappal és községi bíróval eltávoztunk. Közöltem velük, hogy meggyőződésem szerint a leány eljárása nem más, mint egyes szemfényvesztés. Mire a lelkész megjegyezte:

— Nem is lehet más.

— Természetes! — mondtam magam is.

Aznap 23 óra tájban visszamentünk Molnárék házához. A báméskodó tömeg is jelen volt. A bezárt előszobában már javában folyt a szellemekkel való érintkezés. Amikor megérkeztem, Dani József tiszthelyettes, rátóti őrparancsnok megkérdezte Molnáréktól, hogy a papot és engem beengednek-e a szobába, anélkül, hogy emiatt a szellemek megszöknének. Azt felelték, hogy most nem lehet bemenni, erre a pap eltávozott. A család továbbra is vonakodott engem beengedni a szellemidézéshez, mondván: ha a szellem tiltakozása ellenére megyek be, Isten tudja, mi történhetik a házuknál. Megnyugtattam őket, hogy semmi sem történhetik, amiről beengedtek a szobába. Ott javában folytak a kérdések. Ez olyasformán történt, hogy a kérdésre a szellem úgy felelt, mint amikor gyalumatlan deszkát valami szilárd tárggyal karcolnak. Ha a karcolás csendesesen, vontatottan hangzott, ez azt jelentette, hogy a halott jól érzi magát, semmi kívánsága nincs, míg ha a karcolás éles és sűrű volt, akkor a halott nem jól érezte magát. Megjegyzem, hogy ennél a jelenetnél a kisleány ágyban feküdt, látszólag aludt. A 20 éves bátyja is bent tartózkodott a szobában, az érdeklődők között. Villanylámpámmal kerestem a karcolás eredetét, de nem tudtam határozottan kivenni, hogy ki csinálja. Azt azonban megállapítottam, hogy egyik alkalommal az asztalfenek deszkáját, míg a másik alkalommal az ágydeszkát karcolták.

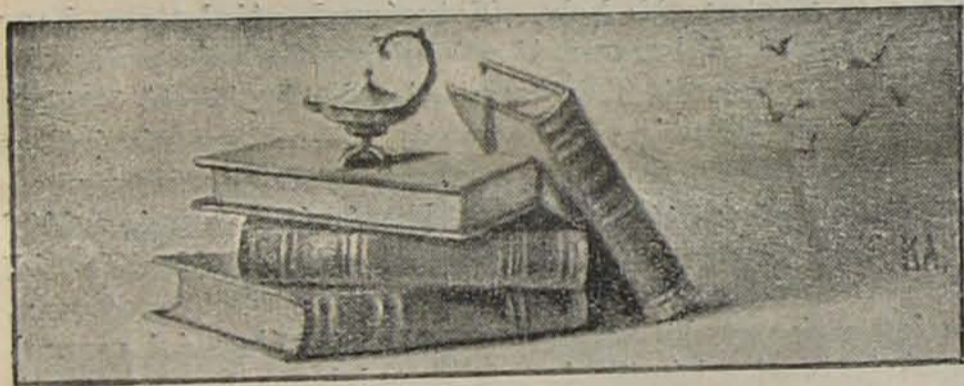
Ezek után felszólítottam Molnárékat, hogy a szemfényvesztést hagyják abba, az embereket felvilágosítottam, hogy ne higgyenek a Molnár-család hókuszpókuszainak, mert az egész nem más, mint egyes szemfényvesztés. Azonnal oszoljanak szét, menjenek haza s a jövőben

ne csoportosuljanak a község utcáin, mert a hatóság az utcán való ilyen csoportosulásokat nem tűri.

Bizonyos, hogy amikor a leány az idősebb nővel beszélt és annak fejére egy kődarab esett, azt is a leány dobhatta a nő fejére. A jegyzői hivatalba vezető folyosón elejtett kanalat a leány annál a háznál vehette magához, ahonnan a jegyzői hivatalba ment és ott ügyesen, észrevétlenül dobhatta el magától. A jegyzői irodában a leánynak a fivére jegyzőgyakornok volt, a községi bélyegzőt, majd az adóügyi jegyző irodájában a tollszárat ő dobhatta fel és eshetett előbbi a jegyző íróasztalára, utóbbi pedig a padlóra. Bár ezt maga a jegyző is kétségbevonta előttem, én megmaradtam ebbeli állításcsom mellett. A jegyzőgyakornok is határozottan tagadta, hogy neki bármilyen része lett volna a dologban. Hát persze, hogy tagadta.

Hazamenve, észleleteimről jelentésemet dr. Kiss főszolgabíró úrnak megtettem, aki az ottani járási orvossal kiszállt a helyszínre. Nekik is az a véleményük alakult ki, hogy a Molnár-család és a leány körül lejátszódott események szemfényvesztés műve. A főszolgabíró úr szigorúan figyelmeztette a családot, hogy ha a szemfényvesztést abba nem hagyják, szigorúan megbünteti őket. Ennek az lett az érthető következménye, hogy a leány körül többé semmiféle delejes jelenség nem fordult elő.

Ennek az esetnek a leírásával csak azt óhajtottam megvilágítani, hogy egy 15 éves falusi kisleány is milyen könnyűszerrel bírta hosszabb időn át félrevezetni a még mindig babonás falusi lakosságot.

CSENDŐR LEKSZIKON.

96. Kérdés. *A tulajdonos 8-10 hold kiterjedésű, bekerített kertjében lévő fáról lelő egy fácánt. Fegyvertartásra engedélye van, de vadászjegye nincs. Mily büncselekményt követett el?*

Válasz. A kert önálló vadászterület lévén, ahol a vadászati jogosultság a tulajdonost illeti meg, cselekményével nem sértette meg senkinek jogát, ha a vadászterület bérbeadva nincs. Minthogy azonban vadászjegy nélkül vadászott, az 5004. P. M. 1924. sz. rendelet 24. §-ába ütköző vadászati jövedéki kihágást követett el. Ennek elbírálása a pénzügyi hatóság hatáskörébe tartozik. Aki ilyen kihágást felfedez, az idézett rendelet szerint az illetékes községi elöljáróság útján a pénzügyigazgatóságához tegyen jelentést.

A cselekményt elzárásra átváltoztatható pénzbírsággal büntetik.

A befizetett bírság felerésze a feljelentőt, felerésze az államkincstárt illeti meg.

97. Kérdés. *Egy csoportosulás arra bujtogatja a község lakosságát, hogy a közeli napokban megjelenő katonai toborzó bizottság előtt senki se jelenjék meg, hogy katonának jelentkezzen. Mikor nyilván a toborzó bizottsághoz tartozó három altiszt a községben megjelenik, egy csoport megfenyegeti őket is, mire az altisztek, hogy a további összetűzést elkerüljék, a községből eltávoznak. Mit követtek el a csoport tagjai?*

Válasz. A trianoni ügynevezt békeszerződés ránk kényszerítése miatt az 1922:III. törvény cikk úgy rendelkezik, hogy a m. kir. honvédség kizárólag önkéntes jelentkezők felvétele útján alakul és egészül ki. Az általános védőkötelezettségről szóló alaptörvényeink

ennek folytán — szilárd hitünk szerint: egyelőre — hatályon kívül helyezettek. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy most már bárki a katonai szolgálat ellen szabadon izgathat vagy a haza megvédésének eszméje ellen akármily alakban is szót emelhet. Sőt, hazafiatlan, becseltem embernek, a nemzeti ügy árulójának kell tekinteni azt is, aki a trianoni békeparancs alapján az államhatalommal szemben oly módon kívánna fellépni, amely a magyar állam egyetemes érdekeit, a belső rendet és biztonságot sérti.

Ebből az általános nézőpontból kell tekinteni mindazoknak az eljárását, akik szembehelyezkednek minden becsületes magyar ember érzelmi világával és szembe sem veszik a magyar nemzet amaz életbevágó érdekét, hogy belső és külső biztonságát a kor színvonalán álló, dicső hagyományainkat folytató hadsereggel megvédelmezzék. Ha a törvény esetleg nem adna módot az ilyen egyénekkel szemben a legerélyesebb intézkedések megtételére, az örs bizonyára megtalálhatja a módját annak, hogy őket nemzeti érdekeink felől felvilágosítsa. A lakosság előtt mindenestre megvetéssel kell őket sújtani s erkölcsi eszközökkel meg kell akadályozni, hogy tisztességes emberek előtt szavuk legyen.

A kérdés szerint feltett esetben a csoportosulás tagjai ellen az 1921:III. t.-c. 6. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, a katonaság intézménye, illetőleg a magyar fegyveres erő ellen való izgatás vétségének alapos gyanuja forog fenn, s mint-hogy cselekményük méltán minősíthető közbotrányt keltőnek, ha erre más jogalap nincsen, a Szt. 312. B. 11. pontja alapján el kell őket fogni.

A m. kir. honvédség kiegészítése az idézett törvény szerint általában a törvényhatóságok útján történik, bár a legénységi állományba jelentkezők az egyes csapattesteknél is felvehetők. Az önként jelentkezők megvizsgálását polgári és katonai személyekből álló avatóbizottságok végzik. Ezt a rendelkezést, tekintve a kérdésben leírt tényállást, elsősorban azzal kell a nyomozás során kiegészíteni, mily megbízatással, mily célból, kinek a rendelkezésére jelent meg a három altiszt a községben. Ha előjáróknak parancsára, valamely a honvédség kiegészítésével összefüggő tennivaló végett, akkor a csoport tagjai az 1914:XL. t.-c. 4. §-ának 1. bekezdésébe ütköző hatósági közeg ellen való erőszak vétségét is elkövették.

98. Kérdés. *Milyen büntetendő cselekményt követ el az a leventegyakorlatra köteles egyén, aki társait arra biztatja, hogy a megszabott elméleti és gyakorlati órákon ne jelenjenek meg?*

Válasz. Az 1921:LIII. t.-c. értelmében az állam szervezi az iskolát elhagyó ifiúság testnevelését oly módon biztosítva, hogy ebben 21-ik életévének betöltéséig a nemzetnek minden férfitagja résztvegyen. A testnevelésre vonatkozó szükséges intézkedéseket (a tantervet, a testnevelés rendszerét, módját, eszközeit, a ráfordítandó időt) ugyancsak a törvény rendelkezése szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

Ebből látható, hogy a leventegyakorlaton való részvétel törvényen alapuló kötelezettség: aki tehát e kötelezettség ellen izgat, vagy e kötelezettség megtagadására bujtogat, a hatóságoknak törvényes hatáskörükben kiadott rendelete ellen intéz engedetlenségre egyenes felhívást.

Ha a cselekményt nyilvánosan követte el a gyanúsított, vagyis többek előtt gyülekezeten, avagy nyilvánosnak tekintendő helyen, a Btk. 172. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, az 1912. LXIII. t.-c. 19. §-a szerint büntetendő izgatás büntetetté megvalósította.

99. Kérdés. *A 11 éves gyermek a szüleivel házközösségben lakó sértett birtokából három okiratot ellop s hazaviszi. Ott-hon játszás közben azokat összetépi, mire a gyermek anyja, nem tudva a papírdarabok eredetéről, az eltépett darabokat eltűzeli. Felelősségre vonható-e valaki valamely büncselekmény miatt?*

Válasz. A 11 éves gyermek koránál fogva bűnvádi felelősséggel nem tartozik. De az anyát sem terheli büncselekmény gyanuja, mert a gyermeket a lopásra sem fel nem bujtotta, hanem a lopott tárgyat rosszhiszeműen birtokba nem vette. Magánjogi kérdés, hogy a felügyelet elmulasztása miatt a szülő a sértettnek kártalanítással tartozik-e?

A cselekmény egyébként nem olyan, amelynek alapján hatósági intézkedésre lenne szükség a gyermek erkölcsi fejlődésének érdekében. Csendőri beavatkozásra tehát szükség nincsen.

KI TUDTA?

A DIFTERITISZ elleni szérumot Behring Emil német katonáorvos fedezte fel 1893-ban.

100. Kérdés. Szabad-e a II. Bn. 48. §-a értelmében feltételes szabadságra bocsátott és rendőrhatalósági felügyelet alatt levő egyénnek kocsmába járnia és ott mulatoznia?

Válasz. A feltételes szabadságra bocsátott egyén külön rendőri szabályok alatt áll ugyan, de egyébként teljesen szabad annyiban, hogy összes magánjogait gyakorolhatja. Büntetése csak akkor éled fel, ha nem viselkedik kifogástalan módon. Miben álljon ez a kifogástalan életmód általában? Abban, hogy tisztességes foglalkozást kell üznie, nem szabad sem az erkölcsi, sem általában a törvényes szabályokkal összeütközésbe jönnie. Röviden nem szabad rendetlen és henye életmódot folytatnia. Ha tehát a feltételes szabadságra bocsátott kocsmázik nyilvános helyen dorbézol, ez már kifogás alá esik s ha ezt az életmódot figyelmeztetés ellenére is folytatja, a feltételes szabadság kedvezményére méltatlan. Az azonban, hogy néha ő is elmegy a kocsmába és ott elszórakozik, egy magában még nem ok az ellene való fellépésre, mert ez nincs neki megtiltva.

101. Kérdés. Portyázás közben a csendőr egy a lakott helyektől távol eső, magányos tanyához ér. Itt egy haldokló fontos tanuvallomást kíván tenni előtte egy eddig kiderítetlen nagyobb szabású bűncselekményről. A Szut. 298. és 299. pontja értelmében a jegyzőkönyv felvételére jogosult hatóságok értesítése és sürgős meghívása a rossz idő, a rossz út és a nagy távolság miatt leküzdhetetlen akadályokba ütközik. Hatáskörében áll a csendőrnek ily esetben jegyzőkönyvet felvennie?

Válasz. A csendőr semmi körülmények közt nem vehet fel tanuvallomásról jegyzőkönyvet, mert ezt a Szut. 298. pontja határozottan megtiltja. Ha felvenne is, ennek a jegyzőkönyvnek sem lenne nagyobb bizonyító ereje, mintha magánember vette volna fel, mert a csendőr nem járt el hivatása körében a jegyzőkönyv felvételekor.

Ily esetben természetesen a járőr figyelemmel meghallgatja a haldokló vallomását, erről pontos feljegyzést készít s azt jelentésbe foglalja. Ezzel mindent megtett, ami kötelessége volt s ami hatáskörébe vágott.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy rablógyilkosság és rablási eset kiderítése.

Nyomozta és írta: KRAUSZ LAJOS tiszthelyettes (Mátyásföld).

1910. évi május hó 22-én a délutáni órákban megjelent a Krassószörény megyebéli rumunyesi örsön, hol annak idején örsparancsnok voltam, Fatusán György* kurtyai lakos és megkért, hogy apósa, Popescu Juon után puhatoljak, ki május 19-én a hunyaddobrai hetipiacra ment, ahonnan még azóta nem tért vissza.

Fatusán György részletes kikérdezése alkalmával előadta, hogy apósa 55 éves, gyengetermetű, ballábára sánta ember, ki dolgozni nem tud, ezért a környékbeli hetipiacokra és országos vásárookra szokott járni, hol marhakereskedéssel foglalkozik.

Május 19-én a délutáni órákban szintén azért ment el lakásáról gyalog a Kossó-Felsőkastély községek közötti

* A neveket megváltoztattuk. Szerk.

erdőn keresztül, hogy a felsőkastélyi vasúti megállótól, a 20 órakor induló vonattal Hunyaddobrára utazhassék és ott ismerőseinél megszállva, másnap korán reggel már a piacon lehessen.

Mikor piacokra vagy országos vásárookra szokott menni, rendszerint egy-két jószág vásárlási árát, 350—400 koronát vitt magával. Hogy ez alkalommal mennyi pénz volt nála, kinek társaságában ment el Kurtyáról, majd a Kossó-felsőkastélyi erdőn keresztül a felsőkastélyi vasúti megállóig, onnan kivel utazott Hunyaddobrai és ott kinél éjjelezett, azt nem tudja.

Végül még előadta Fatusán, hogy apósát, a sánta Popescut, józan és nyugodt természetű embernek ismerték, úgy Kurtyán, mint a környékbeli községekben. Még soha sem maradt ily hosszú ideig távol, így az egész családnak az a gyanúja, hogy apósát valahol meggyilkolták és kirabolták, annál is inkább, mert a hunyaddobrai hetipiacon volt kurtyai lakosoktól apósa után érdeklődött, de azt ott senki sem látta.

Fatusán előadása alapján magam is arra gondoltam, hogy az öreg Popescu bűncselekménynek eshetett áldozatul, mert Popescuról minden környékbeli tudta, hogy ilyen alkalmakkor pénzt szokott magánál tartani. Elvontattam lelki szemeim előtt azt az utat, melyet Popescunak meg kellett tenni és arra a feltevésre jutottam, hogy ha bűncselekmény történt, úgy annak végrehajtására a rumunyesi örskörlethez tartozó, Kossó-Felsőkastély községek közötti, hegyes, sűrű erdőben, az úgynevezett „tri gorun” (három cserfa) magaslaton átvezető gyalogút a legalkalmasabb hely. Fatusánnak ajánlottam, hogy hozzátartozóival kutassa át ezt a környéket, én pedig táviratilag megkerestem az összes figyelembe jöhető örsöket, hogy az eltűnt után nyomozzanak. A magam részéről az örskörletben a puhatolást azonnal nem ejthettem meg, mert a csak 4 főből álló örs létszámából országgyűlési képviselői programbeszédhez 3 fő, a szomszédos, facsádi örskörlethez tartozó Igazfalva községbe volt vezényelve s így csak egyedül voltam az örsön. A választási mozgalmak tartamára készülség volt elrendelve, a Popescu ügyét pedig egyelőre nem tartottam olyan sürgősnek (hisz egyszerű távollét is fennforoghatott), hogy miatta az örsöt ilyen kritikus időben magára hagyjam.

Még aznap, vagyis május 22-én 23 órakor Fatusán ismét megjelent az örsön és jelentette, hogy útbaigazításom szerint többedmagával átkutatta a már említett erdőrészt a három cserfa körül, ahol apósát egy mély völgyben agyonverve és pénzétől kifosztva feltalálta. A vele volt társai közül egynéhányan a hulla körül maradtak.

Ezek után most már cselekedni kellett. A laktanyát azonnal a községi előljáróságnak adtam át, az esetet távbeszélőn bejelentettem járásparancsnokomnak és kértem az örsömről elvezényelt legénységnek a helyszínre való azonnali kirendelését. Ezután a helyszínre indultam, hová május 23-án kb. fél 2 órakor megérkeztem. Az erdőben a sötétség miatt, a gyenge gyertyavilágítás mellett, egyebet

A veszteségek pótlása a harmincéves háborúban nehezen ment, mert minden embert külön kellett rábeszéléssel, ígérekkel vagy pénzzel toborozni. A lakosság menekült a toborzás elől, azután pénz sem igen volt. Így az ezredek létszáma nagyon megcsappant. Pl. 1633-ban a legtöbb gyalogezerdedben az előírt 3000 ember helyett egyczer sem volt. A századokra való tagozás is eszerint minden ezredben más és más volt; pl. létezett ezred hat századba osztott 450, sőt két századba osztott 200 emberrel. Nagy nehézséget jelentett ez a magasabb vezetés szempontjából, mert az ezred név csak nagy ritkán jelentette az igazi ezred erejét.

megállapítani nem tudtam, mint hogy a hulla hanyatt feküdt, a feje a felismerhetetlenségig össze volt roncsolva, míg széles bőrtüszője mellette feküdt.

Bevártam a virradatot és csak akkor tartottam helyszíni szemlét. A hulla kitárt karokkal hanyatt feküdt a meredek hegyoldalon. A rajta levő szürkabát szintén hegynek felfelé volt kifordulva úgy, hogy a törzs felső része és a fej a kifordult kabáton feküdt. A bőrtüsző a hullától 5 lépés távolságra, a földön hevert. Üres pénztárcáját 9 lépés távolságban, egy fa tövében taláztam meg. A hulla fekvőhelyétől hegynek felfelé a talajon csatornaszerű csapás látszott. Ez a nyom a 300 lépés távolságban fekvő és a „három cserfán” keresztülvezető gyalogösvényig tartott, ott megszűnt. Ezen a helyen az erdőtalaj véres volt. A helyszíni szemle eddigi adataiból arra következtettem, hogy Popescut fent a gyalogösvényen ütötték agyon, a hullát lábainál fogva levonszolták a lejtőn s lent a völgyben, a hulla feltalálási helyén fosztották ki. Most már a cselekmény elkövetési színhelyét kezdtem részletesen megvizsgálni. A gyalogösvény azon pontjától, honnan a vonzóási nyom kiindult, 5 lépés távolságra egy 50 cm hosszú, kapanyél vastagságú gyertyánfadorongot találtam. A dorongot frissen vághatták le (3—4 nap előtt), egyik végén a kés nyomai kivehetők voltak, másik vége pedig szilánkos törést mutatott. A törés helyén a dorong vérfoltos volt. Azt következtettem, hogy Popescut ezzel a doronggal verhették agyon. A dorong használat közben valószínűleg eltörhetett. Szorgos kutatás be is igazolta utóbbi feltevésemet, mert 10 lépés távolságban megtaláltam a dorongnak vékonyabb, 80 cm hosszú folytatását is, melyen szintén vérnyomok voltak láthatók. Egyéb adatot a helyszínen nem szolgáltatott.

A nyomozás eddigi eredménye tisztázta, hogy milyen büncselekmény történt, kezembe juttatta az elkövetés eszközeit, adatokat szolgáltatott a végrehajtás módjára vonatkozólag, de sajnos még semmi határozott támpontot sem nyújtott a tettes vagy tettesek kilétére.

Az esetet bejelentettem járásparancsnokomnak és a kir. ügyészségnek. Járásparancsnokom nem tudott kijönni, a vizsgálóbíró a bizottsággal azonban még aznap délután kiszállt a helyszínére. A boncolás során az orvosok megállapították, hogy Popescut 2—3 dorongütéssel, hátulról verték agyon. A helyszínen talált dorongot a halálos ütésre alkalmasnak találta a bizottság.

Időközben megérkeztek elvezényelt embereim is, névleg: Szabó Imre címzetes őrsvezető, Sorbán Ottó és Lele Gusztáv csendőrök, továbbá a járásparancsnokom intézkedésére egy ruszkatői őrsbeli járőr is, melynek tagjai Dimény József csendőr, címzetes őrsvezető és Tóth Lajos csendőr voltak.

A nyomozás következő feladatául a büncselekmény elkövetési idejének tisztázását tűztem ki. Megállapítottam, hogy Popescu délután 15 órakor egyedül indult el lakásáról. Sem Kurtya, sem Kossó községekben nem csatlakozott hozzá senki. Délután 17 órakor érte el az erdő szélét, honnan a „három cserfa” elnevezést viselő helytől még másfélórás, hegynek felfelé vezető út választotta el. A gyilkosság ezek szerint május 19-én fél 19 óra körül történhetett. Járőreimet a környékbeli községekbe küldtem puhatolni azzal, hogy mindazoknak vizsgálják meg az alibi-jét, akikre a gyanu legkisebb árnyéka is eshetik. Magam olyan irányban folytattam puhatolásokat, hogy a gyilkosság délutánján ki fordult meg a helyszínen közelében. Sikerült megállapítanom, hogy Kurtya községből fél órával Popescu előtt, ugyanazon az úton egy névleg is-

meretlen sánta ember távozott el, ki a kurtyai vízimalomban egy zsák tengerit öröltetett és azt a hátán magával vitte. Kossó községben megtudtam, hogy ez a sánta idegen onnan szintén a Kossó-felsőkastélyi-úton távozott az erdő felé. Az idegen teherrel, mégha Popescu teher nélkül haladt, azért valószínűnek tartottam, hogy Popescu az ismeretlent utólérhette, esetleg el is hagyhatta. Ennek az idegennek a kilétét meg kellett állapítanom, mert mint tanura szükségem volt, de azt sem tartottam valószínűnek, hogy a tettest esetleg az ő személyében fogom megtalálni. Az illető csakis felsőkastélyi, holgyai vagy bástyai lakos lehetett, mert távolabbi községekből gyalog nem szoktak örleményekért járni a kurtyai vízimalomba. Folytonos puhatolás közben a hunyadmegyei Holgya községbe értünk. Házról-házra járva, eljutottunk egy Krilescu András nevű, ottani lakos udvarába, ki nem volt otthon, de felesége elbeszélte, hogy férje 19-én tényleg hozott egy zsák tengeri örleményt Kurtyáról, honnan 20 óra tájban érkezett haza. Krilescu időközben előkerült a szomszédból és megerősítette a felesége előadását azon hozzáadással, hogy azért érkezett olyan későn haza, mert a zsák örlemény nehéz volt. Útközben, de különösen az erdőben, hol az út hegynek felfelé vezet, többször megpihent. Arra a kérdésemre, hogy találkozott-e az erdőben valakivel, tagadólag válaszolt. Nem látott senkit, sem előtte haladni, sem utána jönni. Krilescu előadása gyanus volt, mert neki a félórával utána indult Popescuval az erdőben feltétlenül találkoznia kellett, ha — mint mondja — útközben többször megpihent.

Az egyik járőrt Krilescuval elküldöttem az erdőbe, megmutatni, hogy hol és hányszor pihent meg. Megbíztam a járőrt annak megállapításával is, hogy a büncselekmény színhelyéről mennyi idő alatt lehet Holgya községbe, Krilescu lakásáig jutni.

Ezután Krilescu személyes viszonyai és előélete után kezdtem puhatolni. Sikerült megállapítanom, hogy büntetett előéletű, 5 tagú családja van, jó anyagi viszonyok között él, de senki sem tudja, hogy az ahhoz szükséges anyagi eszközöket honnan teremti elő, mert sántasága miatt rendszeres munkával nem foglalkozik. Már több súlyos büncselekmény elkövetésével volt gyanúsítva, de tettességét még egyetlen egy esetben sem sikerült bebizonyítani. Megállapítottam azt is, hogy Krilescu jól ismerte Popescut, mert már több ízben végzett számára országos vásárok, piacok alkalmával hajcsári teendőket. Ezeket az értesüléseket teljesen megbízható forrásokból merítettem. Krilescu felesége elmondta, hogy férje gyakran vállalja jómódú gazdák jószágainak legeltetését és vásárookra is eljár, hol mint hajcsár jut keresethez. Ilyenkor 4—5 napig van távol családjától s mindig hoz magával pénzt, ruhát, élelmet. Krilescuné kikérdezése közben

KI TUDTA?

A cseppfolyós testek sűrűségét AREOMÉTERREL mérik. Ez egy üvegcső, amely alul gömbben végződik. Ebben a gömbben annyi ólomgolyócska van, hogy a vízbe mártott üvegcső abban valamennyire alámerül. Az üvegcső skálával van ellátva, amely a víz sűrűségére, mint alapegységre, van beállítva. Különböző sűrűségű folyadékokban különböző mélységre merül alá az areométer. Viszont az alámerülés mértékéből, amit a skáláról leolvashatunk, megítélhető a folyadék sűrűsége. Ezen az elven alapul a szesz-, tej-, sör-, cukormérő stb.

visszaérkezett Krilescu is a járőrrel. A járőrvezető jelentette, hogy Krilescu a járőrt Kóssó felől az erdő szélétől egy darabig a „három cserfa” felé vezető gyalogösvényen vezette s megmutatta, hogy hol, mennyi ideig pihent. Ezekről a helyekről az úton közlekedőket feltétlenül látnia kellett. Ezután továbbhaladt a kérdéses gyalogösvényen. De a helyszín előtt letért arról és a járőrt egy, Holyba község felé vezető, járatlan útra vezette. A járőr megállapította, hogy ezen az úton egy sánta, terhet cipelő ember nem járhat, így világos volt, hogy Krilescu a járőrt tévútra akarta vezetni. Egyébként a járőr megállapította, hogy a „három cserfa”-tól kb. másfél óra alatt kényelmesen el lehet jutni Krilescu lakásáig.

Az eddig szerzett adatok alapján Krilescut Popescu meggyilkolásával alaposan gyanúsíthattam, ezért elfogtam. Lakásán házkutatást tartottam és gyanúsítottként kikérdeztem. Sajnos, egyik nyomozó cselekmény sem járt eredménnyel. A házkutatásnál nem találtunk semmi bizonyítékot, Krilescu pedig tagadott, hallani sem akart a rablógyilkosság elkövetéséről. Szerencsére tagadásával túllőtt a célon, mert azt állította, hogy Popescut nem ismeri, soha életében nem látta. Ez természetesen csak megerősítette gyanumat. De bármennyire is alapos volt a Krilescu ellen irányuló gyanú, arra, hogy bűnösségét be is bizonyítsuk, nem volt elég adatunk. Hiányoztak a tárgyi bizonyítékok. Itt a szerencsés v letlen sietett segítségünkre. Én ugyanis tanuk után puhatoltam, kik Krilescut a helyszínről történt visszatérése alkalmával láthatták. Eközben jutottunk el egy olyan tanu személyéhez, ki május 19-én 20—21 óra között Krilescu lakása mellett elhaladt és látta, hogy Krilescu kertjében a zöldbabbokrok között babrál valamivel.

Újból házkutatást tartottam, melyet természetesen a kertben, a zöldbabbokroknál kezdtem meg, Krilescu jelenlétében. Krilescu nagyot sóhajtott és kért, hogy ne tegyük tönkre a zöldbabját, inkább önként előadja azt, amit odarejtett. Egy zöldbabbokor alól elővett egy csizmaszárat, melyben rongyba burkolva ott volt a szerencsétlen Popescutól elrabolt 370 korona. Ezután Krilescut gyanúsítottként újból kikérdeztem, ki most már töredelmesen és részletesen bevallotta tettét. Beismerte, hogy a cselekményt a helyszínen talált doronggal követte el. A helyszínre vezettük, hol megmutatta, hogy a malomból jövet hol pihent, midőn Popescu elhaladt mellette, hol vágta le a dorongot, hol érte utól Popescut, hol ütötte hátulról agyon. Megmutatta azt is, hogy hogyan cipelte le a hullát lábainál fogva a völgybe, ahol azután tüszőjét leoldotta és kirabolta. Előadta még, hogy Popescunál aprópénzerszény is volt, 4—5 korona tartalommal. Az erszényt a helyszínen eldobta, a pénzt elköltötte. Felszólításomra az aprópénzerszényt a helyszínen kereste és azt ott meg is találta.

Ezzel a szerencsétlen Popescu sérelmére elkövetett rablógyilkosság nyomozása teljes sikerrel befejeződött. A kaprevári örs egy rablást tartott kiderítetlen esetként nyilván, melyben Krilescu és még egy társa szerepelt gyanúsítottként. Most ezt az esetet is sikerült kideríteni.

Krilescut május 31-én a másik rablásban résztvett társával együtt a lugosi kir. ügyészségnek adtam át. Ügyükben még ugyanazon év őszén megtartott esküdtszéki főtárgyaláson Krilescut 15 évi fegyházra, míg társát kétévi fegyházra ítélték.

A nyomozásnál elért eredményért felügyelői dícsérő okirattal láttak el és 200 korona pénzjutalomban részesítették. A nyomozásban résztvett bajtársaim kerületi dícsérő okiratot és 50—50 korona pénzjutalmat kaptak.

Külön elismerésben részesített bennünket a királyi ügyészség is.

*

A jól átgondolt, szakértelemmel és tervszerűséggel végrehajtott nyomozás rendszerint sikerre vezet, különösen akkor, ha a résztvevők fáradságot nem ismerő buzgalommal járnak el, mint azt a most leírt esetről is láthattuk. A sok tanulság közül, melyet ebből az esetből lehet vonni, csupán kettőre mutatunk rá. Az egyik a gyanúsítottként figyelembe jövő személyek személyes viszonyai és előélete után való kutatás fontossága. A másik a bizonyítékok beszerzésének az a módja, melyet a Szut. 414. pontja ír elő. Ezt a célt szolgálta a gyanúsítottnak a helyszínre vezetése, hol az sok olyan dolgot mutatott meg (pl. a bokrot, melyről az eszközként használt dorongot levágta, az aprópénztárcát stb.), melyekről nem lehetett volna tudomása, ha a cselekményt nem ő követte volna el. Végül a nyomozók megszívtették a Szut. 434. pontjának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezést is, ennek köszönhetően a régebben elkövetett rablás kiderítését.

Időszaki betegségek.

Vannak betegségek, amelyek túlnyomó részben a késő tavaszi, nyári és kora őszi időkben szoktak fellépni. Tehát a nyers ételek, a gyümölcsök idejében. Ebből az is következik, hogy az alább leírt betegségekkel való fertőzés a legtöbb esetben a táplálkozással kapcsolatban történik meg. Pl. a piacra hozott gyümölcsfélét a legyek ezrei lepik el. A legyek előzőleg már fertőzött, vagy rothadt anyagokon megfertőzve rászállnak a friss gyümölcsre s természetesen azt is megfertőzik. Egyik, igen veszedelmes fertőzés-terjesztő gyümölcs a dinnye, amelyet a legyeken kívül még a sok kézzel való fogdosás is könnyen megfertőzhet. A kívül fertőzött dinnye belseje teljesen tiszta, de a kéz és a kézzel megfogott evőeszköz már nem tiszta, hacsak a dinnye héját előzőleg vízben jól le nem mostuk. Ezért a piacon vásárolt, más kezek által, akár csupán a leszedéskor összefogdosott, vagy a legyek által mindenesetre bepiszkolt gyümölcsöket az elfogyasztás előtt okvetlenül meg kell mosni. A piszkos gyümölcsöktől többféle betegséget lehet kapni, ez azonban senkit se tartson vissza a nyers gyümölcsök élvezetétől, mert ezekre óriási szüksége van a szervezetnek, de mossuk meg a gyümölcsöt elfogyasztás előtt.

A 'Csendőrségi Lapok' 1929 április 10-iki számában a „Táplálkozás” fejezet alatt láttuk, hogy a nemrég felfedezett növényi hormonoknak, az ú. n. vitaminoknak milyen óriási szerepe van az élet fenntartásában. Ezt a rendkívül fontos anyagot kívülről kell a testbe bevinni, hogy egyrészt a szervezetünk fejlődését, növekedését ezzel előmozdítsuk, másrészt pedig azért, hogy bizonyos betegségeket elkerüljünk, mint pl. a keleten, Japánban és Kínában, dívó

beri-berit és főleg a hajókon gyakori, hírhedt skorbutot. Különösen a kis gyermekeknek azért van szükségük a vitaminnra, hogy a súlyos angolkórt gyógyítsuk, illetve annak kitörését megakadályozzuk (csukamájolaj, stb.).

Nemrégén még csak kétféle vitamin — az „A” és „B”-vel jelzett — volt ismeretes. Ma már ötféle vitamint ismerünk. Az „A” és „B” vitaminoknak óriási befolyásuk van a növekedésre, a szervek kifejlődésére. Vagy pl. a „C” vitamin akadályozza meg a skorbutot, annak kifejlődését, avagy ez gyógyítja meg a már meglevő skorbutot. Ez a fontos vitamin legnagyobb mennyiségben a narancsban, a citromban, aztán a kelkáposztában, zöldborsóban, salátában fordul elő. Az almában, körtében igen kevés van, a szilvábói és barackból pedig teljesen hiányzik a „C” vitamin. Ebből azt is megértjük, hogy a szárított halakon, konzerveken élő embereknek (hajósok, sarki utazók, stb.) miért van szükségük annyi narancsra, citromra, zöldborsóra.

Az angolkórt gyógyító, illetve azt megakadályozó ú. n. „D” vitaminból igen sok van pl. a halakban, tojássárgájában, de legtöbb a csukamájolajban. Érdekes dolog, hogy a gyenge, vérszegény gyermekekkel már évtizedek óta etik az orvosok a csukamájolajat, csak azt nem tudták, hogy miért.

A közönség szempontjából a vitamin kérdése önmagától megoldódik akkor, ha vegyes étrenden élünk, mert hiszen sok vitamint tartalmaznak a zöldievelés főzlekek, a zöldborsó, paradicsom, sárgarépa, citrom, narancs, gyümölcsök, spárga, saláta, tej, tojás és különösen a csukamájolaj. Itt említem meg, hogy a nevetséges és veszedelmes bicsérdizmus kizárólag nyers ételeket ismer el, semmi olyant nem fogad el, aminek az elkészítéséhez tüzet kell gyújtani. A betegségeknek pedig szerinte egyetlen egyféle orvossága van: a koplalás. Többen bele is haltak már ebbe a nevetséges tévhitbe. Maga a tévhit alapítója, Bicsérdy mester is, elég korán meghalt, pedig saját szavai szerint 130 évig kellett volna élnie.

Tény azonban, hogy a vegyes étkezés mellett való sok gyümölcs és zöldfőzelékek fogyasztása rendkívül egészséges, mert a vitamin előnyeik kívül igen könnyen emészthetők is. Nagyon táplálók és sok cellulóze tartalmuknál fogva igen elősegítik a bélmozgásokat. Ezért rendelnek az orvosok nagy előszeretettel a bélrenyheségben, székrekedésben szenvedőknek és különösen az idősebb embereknek sok gyümölcsöt és kevés vagy semmi húst. Az ú. n. vérmes, kövér, érelmeszesedett emberek számára a zöldfőzelékek, a gyümölcsök tényleg valósággal életmentő, életet meghosszabbító ételek, orvosságok.

A VÉRHAS (DYSENTERIA).

A nyári gyümölcsidőszak egyik leggyakoribb betegsége. Már a nevében benne van a betegségnek a tulajdonképeni lényege, a véres székletét. Különösen a melegebb déli országokban szokott járványszerűen fellépni. Átlagban a középsúlyos betegeknek 5 százaléka, a súlyosoknak pedig 15—20 százaléka halálos lehet. A betegség okozója a vérhas bacillusa, amely főleg a vérhasbetegek ürülékében fordul elő óriási mértékben. Ezért olyan nagyon veszedelmes az él nem földelt, vagy nem fertőtlenített, vérhaseredetű emberi ürülék, amelyről főleg a legyek továbbítják a fertőzést. Az ürülék által megfertőzött legyek reá szállnak az ételneműekre, a kezeinkre, az evőeszközökre és ezáltal mindent megfertőznek. A kutakba jutott ürülék megfertőzheti az ivóvizet is. A vérhas-bacillussal megfertőzött ivóvíz aztán egész falvakban, városokban el tudja terjeszteni ezt a betegséget.

A vérhasfertőzés mégis a legtöbbször emberről emberre történik, akképen, hogy vagy maga a beteg vagy a környezete, vagy pedig az ápolója viszi át a bacillust azokra, akikkel érintkeznek. Mindent egybevetve tehát: a vérhas igazi terjesztője a tisztátalanság.

A vérhas a fertőzéstől számítva úgy a 8-ik napon szokott kitörni. Ritkán jár lázzal, esetleg csak az első 1—2 napon. Az általános bágyadtság, az elgyengülés, sápadt arc csak mellékes tünetei a tulajdonképeni bajnak, amely majdnem kizárólag a beleket támadja meg. Legjellemzőbb tünete a gyakori véres-nyákos hasmenés, ami különösen azért kínos, mert rendkívül gyakran ismétlődik. A hasmenést nagyfokú hasfájdalmak kísérik, amelyek különösen a köldök tájon igen erősek. A legkínosabb azonban a harmadik tünet, a gyakori székelési inger, amely rendkívül fájdalmas, metsző-szúró fájdalommal jár, ezek a kínzó ingerek néha 5—10 percenkint ismétlődnek. A has megpuffad, nyomásra fáj. A nagy vízvesztés szomjúságot vált ki. A beteg azonban retteg a vízivástól, mert az mindig újabb és újabb görcsös ingereket idéz elő.

A vérhas rendszeren 1—2 hétig tart, de tarthat tovább is. Néha krónikussá válik és hetekig-hónapokig kínozza a beteget, aki már az első hét végén szinte csont-bőrré soványodott le, bőre száraz, korpás, a szemei beesettek, mivel a fájdalmas székelési ingerek sem éjjel, sem nappal nem hagyják megnyugodni, ezért testileg és idegileg teljesen kimerült. A gyógyulás után bélhegesedések, bélszükületek maradhatnak vissza.

A vérhas elleni egyetlenegy védekezési eljárás a tisztaság. Aki a tisztasági rendszabályokat betartja, nem kaphatja meg ezt a szájon keresztül történő fertőzést. Példák erre az orvosok és ápolók. A tisztaság pedig abban áll, hogy a piacon vásárolt gyümölcsöket előbb mindig alaposan meg kell mosni, nem tálban, hanem bőven csurgatott víz alatt (vízvezeték), vagy pedig több tál vízben, mert ha csak egy tál vízben mosnók meg, akkor a gyümölcstről leázó piszok mégis csak a szájunkba kerülne. Egy másik rendkívül fontos követelmény a kezeknek, az evőeszközöknek a megmosása különösen ott, ahol vérhasban szenvedő beteg van. A legnagyobb és állandó veszedelmet azonban mégis csak a beteg ürüléke okozhatja akkor, ha azt mélyen a földbe el nem ássuk, vagy ami még egyszerűbb — nem fertőtlenítjük azonnal, pl. mézvízzel, ami bárhol könnyen és olcsón beszerezhető. (Lásd alább a „Tífusz” fejezetben.)

A vérhas gyógyítása igen egyszerű. Ha a betegség még csak egy-két napos, akkor igen jó gyógyszer a vérhas elleni szeruminjekció. Az első héten a tiszta tej, avagy a szilárd táplálékok tilosak. Minden tápszer folyékony legyen. Az egyetlen igen tápláló és igen megfelelő étel a Gerlóczy-féle vajleves, amely a következőképen készíten-dő: 50 gr vajot felolvasztunk addig, amíg az nem párolog, majd hozzáteszünk 50 gr lisztet és ezt addig melegítjük, amíg halványbarna rántás lesz belőle. Ehhez a rántáshoz hozzáöntünk 400 gr vizet és 600 gr tejet, felforraljuk és kész a vajleves, amelyből naponta 5—6 tányérral lehet enni. Ezt a vajlevest csecsemők táplálására is használják.

Minden ember számára vannak igazságok, melyeket nem lát, mivelhogy szellemi szemének még nem lepleződtek le; vannak igazságok, melyeket már átélt, elfeledett, de sajátjává tett, s ismét vannak határozott igazságok, melyek értelmé világánál felmerültek és elismertetésüket követelik. S éppen itt, vajjon elismeri-e őket, vagy sem, merül fel az a jelenség, melyet szabadságunknak érzünk

A hasmenés ellen legjobb az állati szén (Carbo animalis). A hasgörcsöket jól csökkentik a hasra rakott meleg borogatások és a felhúzott térdekkkel való nyugodt fekvés.

TIFUSZ.

Szintén főleg a nyári évszakban szokott jelentkezni. Hivatalos magyar neve: hasi hagymáz. Rendkívül súlyosan fertőző megbetegedés, amely főleg a régi időkben orias pusztításokat vitt véghez különösen a városokban és a hadseregeknél. A régi időkben egyáltalában nem is tudtak neki gátat vetni, mert nem ismerték az okozóját. Sajnos, ma is elég gyakori különösen a falvakban, piszkos lakásokban.

Ma már ismerjük a tífusz kórokozó bacillusát, amelyeket 1882-ben fedeztek fel. A tífuszbacillus már 67 fokra való felhevítésnél epusztul, épúgy igen gyorsan epusztul a napfényen, vagy a száraz helyen is. Ezzel szemben igen hosszú ideig megél a sötét, nyirkos helyeken, de különösen a piszkokban, így leginkább a bélsárban. A tífusszal való fertőzés is — mint a vérhas — mindig csakis a szájon keresztül történik.

A megfertőzés többféle módon történhetik. Maga a beteg fertőzi meg a vele érintkező embereket, a hozzátartozóit, az ápolókat stb. Mivel a bacillus nemcsak a bélsárban, hanem egyéb váladékokban (pl. nyál, köpet, orrváladék, vizelet) is előfordul, érthető, hogy a beteg kezei, ruhái, evőeszközei stb. mind fertőzöttek lehetnek és így az, aki ezekkel a tárgyakkal érintkezik, nagyon könnyen megfertőzheti magát.

Az ivóvíz a tífusz egyik leggyakoribb terjesztő eszköze. A víz fertőzése a beteg ürülékeivel (bélsár-vizelet) történik. A nem fertőtlenített, avagy a messze el nem ásott ürülék különösen az eső segítségével beszivárog a talajba s onnan már könnyen bejut a kutakba, innen pedig a víz-iváskor a beleinkbe. Ezért olyan veszedelmesek a hazánkban dívó, az udvaron szabadon fekvő trágyadombok, ahova a beteg ürüléke is kerül és ahonnan aztán az eső bemosza azt a kutakba. Elszomorító az a tény, hogy ezek, a magyar udvarokra annyira jellemző trágyadombok az országunk határán túl, nyugat felé, egész Európában sem láthatók. Rendkívül fontos annak az ismerete, hogy a fertőzött víz még akkor is terjeszteni fogja a tífuszt, ha ezt a vizet csakis evőeszközök, edények, kezek, saláta, gyümölcsök mosására, szénsavas víz (szóda) gyártására, a tej hígítására stb. használjuk.

A tej is igen gyakori terjesztője a tífusznak. Itt nem maga a tejet adó tehén beteg, hanem a tejet fejő, avagy a tejet kezelő alkalmazottak közül van valakinek tífusza és az ő révén fertőződik meg a tej. Ha pl. valamilyen oknál fogva a tífuszos tejkezelő többé nem is jutna a tej közelébe, a tej akkor is és ezután is tífuszos lesz, mert hiszen a tejeskanna is meg van fertőzve. Itt a bajon csak a tejeskannák alapos fertőtlenítése tud segíteni.

Az élelmiszerek, gyümölcsök szintén híres tífuszokozók. Ezeknek a megfertőzését legtöbbször a legyek idézik elő. De történhetik úgy is a fertőzés, hogy maga az élelmiszerekkel, a gyümölcsökkel foglalkozó ember szenved tífuszban és így itt is ugyanaz történik, mint a tejnél láttuk.

Igen veszedelmes fertőzéstérjesztők lehetnek az ú. n. „bacillushordozók”. Némelyik beteg ugyanis már régen felgyógyult, nincs semmi baja, kint jár az emberek között és mégis benne van, magával hordja a tífuszt, anélkül, hogy arról csak sejtelve is volna. Az ilyen embernek ugyanis a béürüléke még mindig tele van bacillusokkal, amelyek magának a betegnek egyáltalában nem ártanak már, de másokat viszont megfertőznek. Gyakori eset, hogy

az évekkel ezelőtt tífuszban szenvedett betegnek az epehólyagja még mindig sok tífuszbacillust tartalmaz.

A tífusz, mit a hasihagymáz név is mutatja, főleg a beleknek, a hasnak a betegsége. A fertőzés napjától számítva a 10—11-ik napon szokott kitörni. Igen érdekes tény, hogy bár a tífusz hetekig tartó magas lázzal jár, más fertőző betegségektől eltérőleg sohasem kezdődik a betegség rázóhideggel. Egy másik igen jellemző körülmény, hogy míg a legtöbb lázas és fertőző betegségnél az ajkakon kiütések, ú. n. lázhólyagok (herpes) szoktak fellépni, addig a tífusznál ezek a lázhólyagok a 40 fokos láz dacára sem jelentkeznek.

A tífusz majdnem kivétel nélkül az erős, erőteljes embereket szokta megtámadni; 6 éven alul és 50 éven felül igen ritka. A halálozások száma a járvány erősségétől függ. Átlag 3—10 százalék a halálozási szám.

A tífusz felismerése nem olyan könnyű dolog, mint amilyennek az első pillanatban látszik. Viszont, mivel fertőző betegség, azért inkább óvatosságból a tífuszra nagyon gyanus eseteket is igen helyesen, — valódi tífuszként kezelik. Ezért a valóságban mindig kevesebb a megbetegedés a bejelentett esetek számánál.

A már említett 10—11 napig tartó lappangási idő alatt a fertőzött egyének közérzete határozottan rossz, mindig rosszul érzik magukat, rendkívül könnyen fáradnak és állandóan bágyadtak. A fejfájás és szédülés is állandóan gyötri őket. Legjellegzetesebbek azonban ebben az első 11 napban a keresztcsontban és főleg a lábokban jelentkező fájdalmak, amelyek a végtagokat olyan nehézre teszik, mintha ólomból volnának, a beteg állandóan úgy érzi, mintha a lábai le volnának vágva. A már kifejlődött tífusznak közismert tünete a súlyos hasmenés, amely azonban ezen első 11 nap alatt igen ritkán jelentkezik, sőt néha annak épen az ellenkezőjében szenved a beteg. Eleinte láz is alig van, csak lassan emelkedik napról-napra magasabbra.

A kezdődő tífusznak igen jellemző tünetei a beteg baloldali hasfelében a baloldali bordaív alatt fellépő szúró, feszülő fájdalmak, amelyek azt jelentik, hogy a bal bordaív alatt fekvő lépben fertőzés okozta gyulladások léptek fel, amelyek miatt a lép duzzadni, nagyobbodni kénytelen. A duzzadás, növekedés persze feszüléssel is jár. Innen vannak az említett szúró, feszülő fájdalmak. A lép különben a legtöbb fertőző betegségben megszokott nagyobbodni, így pl. maláriánál stb.

Lássuk most a már kitört tífuszra jellemző betegségi tüneteket. A tífusz kitörésével különösen a hason és az alsó végtagokon megjelennek a tífuszra annyira jellegzetes kiütések, (roseolák), amelyek halványvörösek, laposak és lencsenagyságúak. A kiütés megjelenése átlagosan azt jelenti, hogy a fertőzés legalább is 11 nappal ezelőtt történt. Ezeket a tífuszkütiéseket azonban a betegen kívülállók csak ritkán láthatják, sőt néha még maga a beteg sem veszi észre azokat, mert amilyen gyorsan jönnek, olyan gyorsan el is tűnnek.

Egy másik, bárki által könnyen észrevehető és min-

A lélek számára nincs feledés. Ezer esemény bocsáthat fátyolt jelen öntudatunk és lelkiünk titkos rovásírása közé. Lehet, hogy ezt a fátyolt föllebbenthetik hasonló események. Annyi bizonyos, hogy akár le vannak fátyolozva, akár el vannak leplezve: ezek a rovások megmúradnak örökre; egészen úgy, mint a csillagok látszólag eltűnnek a napvilágnál, de mindnyájan tudjuk, hogy ez a világosság csak rájuk húzott fátyol, s csak várják, hogy ezt a fátyolt ismét föllebbentse az alkonyat.

THOMAS DE QUINCEY.

denkinek feltűnő tífuszt eláruló, jel a nyelv színe. A tífuszos beteg nyelve szürkés-fehéres, piszkosnak látszó lepedékekkel van bevonva, akárcsak a közismert gyomorröntásos, gyomormérgezéses nyelv színe. Tífusznál azonban az a jellemző, hogy itt csak a nyelv háta van ezzel a szürkés lepedékekkel bevonva, míg a nyelv széle köröskörül, de különösen a nyelv csúcsa kisűjj szélességben rózsapiros, igazi érett málnaszínű. A rózsapiros nyelvészél és a szürkés-fehér nyelvhát, ez a két nagyon elütő együttes szín mindenkiben jogosan gyanút kelthet tífuszra.

A közismert fertőző betegségek közül nagyon jellemző a tífusznak a lázmenete. Vérmérgezésnél, gyermekági láznál, hashártyagyulladásnál, tüdőgyulladásnál, szóval az ismertebb betegségeknél a láz viselkedése olyan, hogy reggel türethetően alacsony, ellenben este igen magas. Pl. reggel 37.5, este 40. Csak a tífusz az a betegség, ahol az esti és reggeli lázak között alig van különbség. A tífuszos beteg láza 2 héten át reggel 39, este 40—40.5.

Egy másik, ugyancsak bárki által megállapítható tífuszos tünet a hasmenés, amely heteken keresztül végigkíséri, meggyasztja, elgyöngíti a beteget. A hasmenés eleinte még nem véres, de később igen. A tífuszos hasmenés formáját az egész világon ismert és használt „borsólészerű” kifejezés jellemzi a legjobban. Ez a „borsólészerű hasmenés” kizárólag a tífusz egyik ismertető jele.

Az állandó 39—40 fokos láztól, a gyakori hasmenéstől elgyötört beteg étvágytalan, még innivalót sem igen kér, fadarab módjára mozdulatlanul fekszik, csont-bőrré soványodott, szemei karikásak és mélyen beesettek. Aluszékony, semmi sem érdekli. Mivel a félig-meddig önkívületi állapot miatt a száj is állandóan nyitva van, ezért a különben is forró hőmérsékletű beteg szája, nyelve a nyitott szájon való lélegzés miatt kiszárad, kicserepesedik. A nyelvet borító, már említett szürkés lepedék megszárad, rétegekre, részekre repedezik és kiszáradva, barnás-fekete színű lesz. Ugyanilyenek lesznek az ajkak és a foghús is. Az említett málnapiros szélű nyelv tehát a második—harmadik héten fekete — barázdás — térképrajzolatúvá válik, ami a többi tünetekkel együtt rendkívül ijesztő külsőt ad a betegnek.

A harmadik héten kezd a láz alábbhagyni, a beteg kezdi magát jobban érezni és a negyedik hét végével már rendszerint túl van a krízisen. Az ötödik héten pedig fennjár és gyorsan összeszedi magát, ha közben komplikációk nem lépnek fel. Sajnos, ezek a komplikációk elég gyakoriak és sokszor vagy életveszélyesek, vagy pedig egész életre való nyomokat hagynak maguk után.

A tífuszbacillusok a vékonybelekben tenyésznek, szaporodnak, mialatt a bél falában fekélyeket okoznak. Ezek a gennyes bélfekélyek néha százával lepik el a bél falait. A beteg élete ezeknek a fekélyeknek a viselkedésétől függ. Ugyanis részben maguk a bacillusok, részben pedig ezek a fekélyek áttételek útján a tüdőben is tályogokat okozhatnak. Máskor meg ugyanazon úton és módon mellhártyagyulladás módjára savós izzadmányok keletkeznek a mellüregben.

Igen veszélyes komplikáció a vérzés. Vérzések tífusz alatt bárhol előjöhhetnek, de különösen két hely az, ahonnan nagy vérzés indulhat meg. Egyik az orrvérzés. Tífuszosoknál igen gyakori az orrvérzés, amely néha olyan mérvű is lehet, hogy teljes kivérzésre vezethet. Volt már rá eset, hogy a tífuszos beteg az orrvérzése alatt 1 és fél liter vért vesztett. Sokszorosan súlyosabbak azonban a bélvérzések, amelyek úgy keletkeznek, hogy a bélfekély genyje átmarja, átlukasztja az erek falát és ezáltal okoz vérzést. A tífuszos halálesetek jórésze ezek miatt a bélvérzések miatt következik be.

Nagyon gyakoriak a test hátsó felszínén, különösen a keresztcsonton és az ülőrészekén fellépő ú. n. felfekvések, ezek a mélyre terjedő gennyes sebek. Ezen fekélyek mindig a hiányos ápolás miatt lépnek fel, okvetlenül el lehet ezt a súlyos bajt kerülni, ha a beteget két ember felemelve tartja a levegőben, mialatt valaki alkohollal lemossa az ágy által nyomott testrészeket és ugyanakkor teljesen símára simítja a lepedőt, mert az összeráncolt lepedőn való mozdulatlan fekvés mindig ilyen felfekvésre (decubitus) vezethet.

Ritkán ugyan, de mégis előfordul, hogy a bélfekélyek heges gyógyulásai bélszűkületeket okoznak. A teljes megkopaszodás egy bizonyos időre, valamint a fülbántalmak, idegrendszerbeli zavarok csak ritkán maradnak vissza tífusz után.

A tífuszban szenvedő betegnek szigorúan tilos kemény és nehéz dolgokat enni, mert ez igen könnyen bélejtűrdást idézhet elő. Tífuszos ételle csak tojékony lehet, legjobban a tej és a tejtél, leves, tea, vajleves, stb.

Hogyan védekezzünk a tífusz ellen? Mivel csakis szájon keresztül történik a fertőzés, ebből következik, hogy egyetlen védekező eszközünk a tisztaság. Tehát a piaci gyümölcsöket és gyanus ételneműeket, a gyanus evő-ívoeszközöket meg kell mosni, illetve ki kell tozni. A felforraltás okvetlenül megöli a tífuszbacillusokat, mert hiszen azok már 67 fokon elpusztulnak. A legnagyobb gondot természetesen a kezekre kell fordítani. Különösen az az orvosokra és ápolókra, akik nemcsak magukat, hanem másokat is megfertőzhetnek. Mindenek között a legnagyobb veszélyt jelenti az emberekre a tífuszos beteg száj- és bélürüléke. Különösen a bélsár az, amely hihetetlen mennyiségű bacillust tartalmaz. Ezért az ágytálat, a köpöcsészéket és a bélsarat okvetlenül fertőtleníteni kell. A törvény megbünteti azt az orvost és ápolót, aki a fertőtlenítésnek a végrehajtásáról nem gondoskodik. A fertőtlenítésre a legolcsóbb, bárhol beszerezhető és biztosan ható szer a méztej. A jó mézvíz készítése a következőképpen történik: Egy rész olított mézhez 3—4 rész vizet kell adni (pl. 1 kgr mézhez 4 liter vizet). Ennek a keveréknek legalább egy óráig állnia kell. Közben párszor jól fel kell keverni. Nagyon fontos, hogy a mézvíz egy óránál frissebb és 4 óránál régiebb ne legyen, mert különben nem használ. Ezzel a frissen készített, legalább egyórás mézvízzel kell mindent fertőtleníteni. A falakat és a padlót is mézvízzel kell lemosni. Az olajos falnak nem árt a mézvíz. A beteg által használt fehérneműt, ruhákat ki kell főzni, mert különben a mosónő is megkapja a tífuszt. A főzővízbe 1—2 evőkanál szódát (szódabikarbónát) kell tenni. Az ágyneműt is fertőtleníteni kell, ha másképp nem, legalább 4—5 napon át a forró napsütésnek kitenni.

Itt említem meg, hogy a „fejtífusz” néven ismert betegségeknek semmi köze sincs az itt ismertetett tífuszhoz. Az ú. n. fejtífusz nem más, mint agyhártyagyulladás, amely sérülések, tuberkulózis és egyéb betegségek után szokott fellépni. A másik tífusz az ú. n. éhtífusz, amelyet a ruhatetük okoznak a csípésükkel. Erről az éhtífuszról majd a legközelebb fogunk megemlékezni.

Aki csak egyszer is látott ilyen fadarab módjára mozdulatlanul hanyatfekvő, mélyen bennülő, karikásszemű, csont-bőrré lesoványodott, pergamentarcú, fekete foltoktól borított tífuszbeteg, annak örökre intő példa marad ez a kép arra, hogy meg ne feledkezzék azokról a nagyon is könnyen betartható tisztasági szabályokról, amelyek abszolút biztosan megóvják az embert a tífusztól. Igazolja ezt az a körülmény, hogy ha a tisztaság betartása nem volna biztos óvszer a tífusz ellen, akkor minden orvos és ápoló megkapná ezt a veszedelmes betegséget.

Dr. Kemény Gyula főorvos.

A Kormányzó Úr Öfőméltósága kitüntetése. A finn köztársasági elnök a következő táviratot intézte a Kormányzó Úr Öfőméltóságához: „Áthatva attól az óhajtól, hogy Főméltóságod előtt barátságomnak és különleges nagyrabecsülésemnek tanujelét adjam, elhatároztam, hogy Főméltóságodnak a finn fehér rózsarend nagykeresztjét és nyakláncát adományozom. Megbízom Talas rendkívüli követ és meghatalmazott minisztert, hogy Főméltóságodnak átadja a magas rendjel jelvényeit. Kérem, legyen meggyőződve arról, hogy legűszintebben kívánok Főméltóságodnak személyes boldogságot és Magyarország boldog fejlődést. Svinhufvud, köztársasági elnök”.

Uj honvédelmi államtitkár. Kormányzó Úr Öfőméltósága a honvédelmi miniszter előterjesztésére dr. Lázár Andor kormányfőtanácsost, ügyvédet, államtitkárrá nevezte ki.

Hősök napja Budapesten. Május utolsó vasárnapján az egész országban mindenütt kegyelettel emlékeztek meg a nagy haború magyar hősi halottjairól. Minden városban és a legkisebb faluban is maradó emlékmű áll a hősök tiszteletére; ide járultak kegyeletes tiszteletadással a küldöttségek és a nagyközönség ezrei, hogy koszorúval és a megemlékezés virágaival borítsák be azokat. A millenniumi szobor előtti Névtelen Hős emlékkövénél a hivatalos Magyarország tisztelegte. Díszszázadok, frontarcosok, leventék álltak sorfalat az emlékmű körül, a kordonon belül pedig a felsőház, a képviselőház és a diplomáciai testület tagjai várták az ünnepség megkezdését. A Kormányzó képviselőjében vitéz Kárpáthy Kamilló gy. tábornok, a honvédség főparancsnoka jelent meg. ellépett a díszszázad előtt, tisztelegte az emlékmű előtt és elhelyezte a Kormányzó Úr Öfőméltósága babérkoszorúját. A felsőház nevében Rakovszky Endre háznagy, a képviselőház nevében pedig Almásy László elnök helyezte koszorút az emlékműre. Gömbös Gyula honvédelmi miniszter a kormány koszorúját helyezte el a jelmonddal: „Akik a hazáért haltak meg, örökké élnek”. A főváros koszorúját Ripka Ferenc főpolgármester tette le, míg a honvédség nevében Nánássy-Magyar Ernő altábornagy helyezte el a koszorút. Ezután tették le a koszorúkat a kivonult testületek és intézmények kiküldöttei. Tizenegy órakor megkezdődött az elvonulás. A katonai csapatok tisztelgő díszmenetben léptek el a hősök síremléke előtt.

Diesérétek. A Magyar Touring Club Elnöke az Österreicher Touring Club folyó hó 1-e és 2-a közötti napokban lefolyt budapesti túraútjával kapcsolatban fogatosított előrelátó széleskörű intézkedésekért, úgy a saját, mint egyesülete nevében hálás köszönetét fejezte ki a rendfenntartás kerestülvételével megbízott összes csendőrségi parancsnokságoknak. Közölte továbbá, hogy a szolgálat lelkiismeretes és pontos végrehajtásának köszönhető, hogy a hosszú útvonalon a túrán résztvevő járművek nagy száma (316) dacára, rendszeti útbiztosítási és irányítási szempontból a legkisebb fennakadás vagy zavar nem fordult elő. A csendőrlegénység dicsőséges hagyományaihoz híven, fegyelmezett odaadással és tapintattal párosult eréllyel végezte fárasztó szolgálatát, úgy, hogy kiváló magatartásáról és teljesítményéről a túraút összes résztvevői fenntartás nélküli elismerés hangján emlékeztek meg. A szolgálatban résztvevőknek a m. kir. csendőrség felügyelője is elismerését nyilvánította.

A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Beczák József tiszthelyettest, Bebes László és Janzsó György törzsőrmestereket hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt hivatásbeli kötelességük teljesítésében tanúsított buzgalmaukért és főleg a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységükért, valamint minden irányú dicséretes magatartásukért; Kósi Pál tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén, majd irodai segédmunkái minőségben tanúsított példás kötelességtudásáért; Merisnyák András és Serman Károly törzsőrmestereket hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaukért és eredményes működésükért; Németh István I. tiszthelyettest 28 évet, Torma V.

József tiszthelyettest 20 évet és Györe István I. tiszthelyettest 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt általában, de különösen őrsparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működésükért, alárondeltjeiknek helyes neveléséért és továbbképzéséért; Kamondi Antal tiszthelyettest 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor, de különösen mint a zalaszentgróti őrsparancsnoka, a közbiztonsági szolgálat terén, valamint alárondeltjeinek oktatása, nevelése és vezetése körül kiváló szorgalommal teljesített tevékenységéért; Molnár József I. törzsőrmestert hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes működéséért; Kovács József I. tiszthelyettest 21 évet és Tóth László I. tiszthelyettest 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt általában, de különösen őrsparancsnoki minőségben, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működésükért, alárondeltjeiknek helyes neveléséért és továbbképzéséért; Fegyver Árpád tiszthelyettest 12 évi csendőrségi szolgálatuk alatt mindenkor, de különösen 3 év óta az őrsparancsnokképző iskola 1. alosztályánál segédoktatói minőségben a hallgatók elméleti és gyakorlati kiképzése terén előjárói támogató munkájáért, valamint a tanfolyamhallgatók gyakorlati oktatásához szükséges vázlatok és rajzok elkészítése körül kifejtett és az átlagot messze meghaladó szorgalmáért; Havrilla Ferenc tiszthelyettest csendőrségi szolgálatuk alatt mindenkor, de különösen 3 év óta az őrsparancsnokképző iskola 2. alosztályánál segédoktatói minőségben a hallgatók elméleti és gyakorlati kiképzése terén előjárói támogató eredményes munkájáért, valamint alosztályszolgálatvezetői kötelességeknek igen szorgalmas ellátásáért; Németh Kálmán I. törzsőrmestert hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor, különösen pedig a gyalog-tanulmányozásnál segédoktatói minőségben tanúsított fáradhatatlan szorgalma, lelkiismeretes és eredményes tevékenységéért, továbbá, mert mint a közéletvezetője, feladatát kiváló szorgalommal és szakértelemmel látta el; Koltovszky Gyula, Vincze Endre, Végh János és Fatusi Antal tiszthelyettesteket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló, ügybuzgó, szakszerű, fáradhatatlan és igen eredményes tevékenységükért, valamint a nyomozó alosztály felállításuk körül kifejtett érdemeikért; Szalkai István tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, valamint a nyomozó alosztály felállításával kapcsolatban, a csendőrségi büntügyi nyilvántartó létesítése körül tanúsított kiváló, ügybuzgó, szakszerű, fáradhatatlan és igen eredményes tevékenységéért. — Nyitvánosan megdicsérte: Varga Ferenc I., Mándi Jenő, Marics József, Váradi András, Bernath János, Tóth Sándor I., Mészáros András, Lakatos Ferenc és Major József törzsőrmestereket csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított fáradhatatlan szorgalmuk, példás ügybuzgalmauk és eredményes tevékenységükért; Deli György tiszthelyettest és Kovács Sándor I. törzsőrmestert 18 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaukért és eredményes működésükért; Berke Károly tiszthelyettest és Fritz István őrmestert csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magaviseletükért és a közbiztonsági szolgálat terén való eredményes magatartásukért; Takács József I. törzsőrmestert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes működéséért; Péter Jenő tiszthelyettest, Gyorfi Dénes, Horváth Ferenc IV., Kovács József VIII., Németh József X., Farkas Gyula, Stáler József, Nagy Ferenc III., Horváth Lajos IV., Kovács Kálmán I., Pintér István, Cserebnyés János, Rédecsi Sándor, Kardos Lajos II. és Kocsis Géza törzsőrmestereket, továbbá Szabó Géza, Vitai Pál, Móri István, Major Ferenc, Lőrincz János, Horváth István VII., Lakatos Imre, Kiss Gyula II. és Horváth József őrmestereket csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magatartásukért és a közbiztonsági szolgálat terén való eredményes tevékenységükért; Pégán István, Farkas István és Horváth József I. törzsőrmestereket csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított fáradhatatlan szorgalmuk, példás ügybuzgalmauk és eredményes tevékenységükért, Rajki József és Marácz János őrmestereket csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magaviseletükért és a közbiztonsági szolgálat terén való eredményes magatartásukért; Gömzsi János őrmestert csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magaviseletéért, valamint a közbiztonsági szolgálat terén és a nyomozó alosztály felállításuk körül kifejtett eredményes működéséért; Szabó József IV. tiszthelyettest, Németh János VII. és Siffer Jenő őrmestert csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magaviseletéért, vala-

mint a közbiztonsági szolgálat terén és a nyomozó alosztály felállítására alkalmas a csendőrségi bűnügyi nyilvántartó létesítése körül kifejtett eredményes működéséért.

A magyar csapat ismét megnyerte a kardvívás Európa csapatbajnokságát. A Bécsben most folyó Európa vívóbajnokságok során június 3-án eldőlt a kardcsapatbajnokság sorsa is. Mint eddig, most is a magyar vívók ragadták magukhoz a győzelem pálmáját és bebizonyították, hogy a kardforgatásban a világ legjobbjai. Legveszedelmesebb ellenfeleik az olaszok voltak, akik azonban a verseny 9:5 arányú állása után feladták a reménytelen küzdelmet. A magyar csapat tagjai mindnyájan brilliroztak, leggyengébben Piller szerepelt, aki 3-án délelőtt láthatóan indiszponáltan vezette pengéjét. A balkezes Kabos, a most idegei fölött nagyszerűen uralkodó Petschauer, a jövő legnagyobb reménysége, az ifjú Gerevich, a két régi ágyú, Glykais és Gombos önmagukat multák felül és oly vívással lepték meg a nagyszámú közönséget és a vívősereget, amilyent azok még sohasem láttak. A magyarok fölénye oly nyomasztó volt, hogy az olaszok a döntőre egész lehangolva álltak ki. A magyar vívók bécsi eredményei mindenesetre annyira megnyugtatók, hogy Los Angelesben a magyar kard hegemoniáját nem kell senkitől féltetni. 3-án délelőtt a döntőre került a sor. Magyarország mindegyik ellenfelét legyőzve, a következő eredményeket érte el: Magyarország—Ausztria 16:0. A magyar csapatban Petschauer helyett Glykais vívott. A részletes eredmények a következők: Glykais—herceg Hohenlohe 5:3, Glykais—Linnerth 5:0, Glykais—Loisel 5:3, Glykais—Hainisch 5:0, Gerevich—Linnerth 5:1, Gerevich—Loisel 5:1, Gerevich—Hainisch 5:2, Gerevich—herceg Hohenlohe 5:4, Kabos—Loisel 5:1, Kabos—Hainisch 5:1, Kabos—herceg Hohenlohe 5:2, Kabos—Linnerth 5:2, Piller—Hainisch 5:4, Piller—herceg Hohenlohe 5:4, Piller—Linnerth 5:1, Piller—Loisel 5:3. Magyarország—Németország 14:2. Casimir német bajnok ezúttal két győzelmet aratott, még pedig Gombost 5:2, Petschauert pedig 5:3 arányban győzte le. Nagyszerű formában vívott Gerevich, aki ellenállhatatlan támadó erejével valamennyi ellenfelét nagy fölényrel legyőzte. Brillirozott Glykais is, aki szintén mind a négy ellenfelét megverte. Dr. Gombos a délutáni döntő mérkőzésre tartogatta erejét. A részletek: Gombos—Casimir 2:5, Gombos—Eisenecker 5:2, Gombos—Leonhard 5:3, Gombos—Thomson 5:3, Glykais—Eisenecker 5:1, Glykais—Leonhard 5:3, Glykais—Thomson 5:4, Glykais—Casimir 5:2, Gerevich—Leonhard 5:0, Gerevich—Thomson 5:3, Gerevich—Casimir 5:3, Gerevich—Eisenecker 5:0, Petschauer—Thomson 5:3, Petschauer—Casimir 3:5, Petschauer—Eisenecker 5:1, Petschauer—Leonhard 5:3. A túsarány 75:41 a magyar csapat javára. Magyarország csapata a szintén veretlenül álló olasz csapatot biztos fölényrel győzte le. Az olasz csapat 9:5 állásnál visszalépett. Részletes eredmények: Petschauer—Anselmi 5:3, Petschauer—Marzi 5:1, Petschauer—Pignotti 5:3, Gerevich—Marzi 5:3, Gerevich—Pignotti 5:4, Gaudini—Gerevich 5:2, Gerevich—Anselmi 5:3, Kabos—Pignotti 5:2, Kabos—Gaudini 5:3, Anselmi—Kabus 5:3, Kabos—Marzi 5:1, Gaudini—Piller 5:4, Anselmi—Piller 5:4, Marzi—Piller 5:2. A végeredményben Európa-bajnok: Magyarország 3 gy., 2. Olaszország 2 gy., egy vereséggel, 3. Németország 1 gy., 2 vereséggel 4. Ausztria 0 győzelemmel, három vereséggel. A kard egyéni küzdelmeit vegyes rendszer szerint bonyolították le. A zsűri a régi poul-rendszert javasolta, de ez ellen az olaszok protestáltak. A Juri d'Appel úgy döntött, hogy a selejtező mérkőzéseket az új rendszer szerint bonyolítják le, bár mint ismeretes, a törversenyeknél ez nem vált be. Az egyéni bajnoki címért negyvennyolc vívó indult, akik nyolc hatos csoportban vívtak. Minden csoportból 3—3 vívó került a középdöntőbe. Piller György százados lett az idei Európa-bajnok is. megismételve tavalyi győzelmét. A többi magyar vívó helyezése is a teljes fölény jegyében alakult.

Európa törvívó csapatbajnokságát Olaszország nyerte. Bécsben, május 28-án az Európa-csapatbajnokságok során a törversenyt tartották meg. A törccsapatbajnokságot megérdemelten a törvívás klasszikus hazájának, Olaszországnak fiai nyerték. Velük szemben minden más nemzet csapata esély nélkül indult. A magyar csapat a résztvevő nemzetek közül a második helyre verekedte fel magát, ami nagyszerű teljesítményt jelent. A második hely elnyerése nem ment nagyon könnyen, mert az osztrák csapat oly kitűnő formát árukt el, hogy csak a sokszoros kardbajnoknak, Piller századosnak, remek vívása ütötte el az osztrákokat a második helytől. Meglepetést keltettek az angolok kitűnő vívásával és a németek nagyon gyenge szereplésükkel. A csapatbajnoki viadal után Czermak osztrák közoktatásügyi miniszter fogadóestélyt tartott, amelyen résztvett a Bécsben összesereglett

egész vívógárda. A csütörtöki napon az elődöntőket és a döntőket vívták. Először az osztrák-angol mérkőzésre került a sor. A viadalt Ausztria nyerte 12:4 arányban. Az osztrák csapatból Baylon és dr. Ettinger 4—4, Lion 3 és Brünner 1 győzelmet aratott. Az angolok közül Emery Lloyd 2, Pearce és Smith 1—1 pontot szereztek. A két csapat között különben igen heves küzdelem volt. Az egész mezőnyből azonban klasszikus vívásával Baylon emelkedett ki. A második délelőtti elődöntő mérkőzésen Olaszország 13:3 arányban verte Magyarországot. Az olasz csapatból Ragnio, Pignotti és Guaragna 3—3, Chiavacci pedig 4 győzelmet aratott. A magyarok között dr. Hajdu János 2 és Nagy Ernő 1 pontot szerzett. A magyar törvívók derekasan küzdöttek, a végeredményben azonban már csak azért sem tudtak változtatni, mert Piller és Kálnitzky elsősorban kardvívók. Dél-tájban került sorra a magyar-osztrák mérkőzés, amely iránt igen nagy volt az érdeklődés. Heves küzdelem fejlődött ki a két csapat vívói között, akik fej-fej mellett haladtak. Magyarország 8:7-re vezetett, amikor Piller és dr. Ettinger a döntő asszóra felálltak. A kitűnő osztrák vívó elkeseredetten küzdött úgy, hogy Piller György százados csak törvívó-tudományának egész latbavetésével tudta 5:4-re megverni és így a viadalt 9:7 arányban Magyarországnak megnyerni. A magyarok mind kitűnően vívtak, de főleg Piller százados brillirozott, aki mind a négy asszóját megnyerte és ezzel megszerezte Magyarországnak Európa 1931. évi törccsapatbajnokságának második helyét. Kívüle dr. Hajdu és Hatz Ottó 2—2 és Rády 1 győzelmet arattak. Az osztrákok közül Lion 3, Baylon és dr. Ettinger 2—2 és Sudrich 0 győzelmet arattak. Baylont Pilleren kívül még 5:4 arányban Hajdu is verte. Délután a döntőmérkőzések során Magyarország 11:5 arányban verte Angliát. A magyar csapatból 4 győzelmével Hatz Ottó emelkedett ki. Tussaránya 20:10 volt. Kívüle dr. Hajdu 3, dr. Tóth Péter és Kálnitzky 2—2 győzelmet arattak. Az angol csapatból Lloyd 2, Smith, Pearce és Hett 1—1 pontot szereztek. A magyar csapat kitűnő formáról tett tanúságot, az angol csapat mentségére pedig azt lehet felhozni, hogy legjobb törvívója, Emery Lloyd nélkül állott fel. A második döntő mérkőzésben Olaszország 14:2 arányban verte Ausztriát. A végeredményben tehát Európa 1931. évi törccsapatbajnoka Olaszország, 2. Magyarország, 3. Ausztria, 4. Anglia.

Hindenburg avatta fel a háborús hősök berlini emlékművét. Berlinben az Unter den Linden levő új katonai őrséget a világháború hőseinek emlékére átalakították és ünnepélyes keretek között adták át rendeltetésének. Nagy közönség gyűlt egybe. Megjelentek a rendőrség, továbbá a hadi egyesületek és más szervezetek küldöttségei is. Hindenburg birodalmi elnök ellépett a kivonult díszszázad arcéle előtt, majd fogadta Braun porosz miniszterelnök üdvözlését. Ekkor megszólaltak a berlini harangok és a kivonult tüzérezteg 101 díszlövést adott le. Braun miniszterelnök átadta az emlékművet és a porosz kormány nevében rövid beszédet mondott. Ezután Groener birodalmi hadügyminiszter rövid megemlékezése következett, majd Hindenburg elnök babérkoszorút helyezett az emlékműre a következő szavakkal: „Igaz érzéssel helyezem el ezt a koszorút itt az emlékművön, hálával és tisztelettel eltelve azoknak az emléke iránt, akik a négy évnél tovább tartott önvédelmi harcban egy egész ellenséges világ ellen hűséggel harcoltak és életüket adták hazánkért. Vajha ez az emlékmű hozzájárulna a belső egység előmozdításához. Ezzel becsülnék meg elesett testvéreinket a legjobban, mert ők a harctéren mindig és különbség nélkül hűen összetartottak“.

Az amerikai gépfegyvergyárból elloptak egy titkos gépfegyvertervet. Az amerikai gépfegyvergyár egyik páncélszekrényéből az Egyesült Államok számára készített titkos gépfegyvertervet loptak el. A rendőrség nézete szerint a munka a legszakavatottabb betörőre vall, aki nyilván a legbonyolultabb kombinált záruk felnyitásához is értett és az ujjlenyomatokat is a leggondosabban eltüntette. A rendőrség most azon fáradozik, hogy lehetőleg megakadályozza a rajzoknak az országból való kiesempészését.

Ismét összeírják a világháború eltűntjeit. A Honvédelmi Minisztérium Háborús veszteségi és Hadisír Csoportja beszámolt a világháborúból eddig vissza nem tértek újból összeírásának eredményéről, a moszkvai anyag halotti leveleinek feldolgozásáról, a külföldre kiküldött hivatalos megbízottak működéséről, a rovetetői emlékharrangról s az egyéb ezzel kapcsolatos kérdésekről. A volt monarchia összes halottainak száma 1.524.062. Ebből a magyar birodalomra, Horvátországot is beleértve, 660.000, vagyis a hősi halottak 43,36%-a esik, Csonka-Magyarországra pedig kb. 280.000 hősi halott, tehát több, mint egyharmada Magyarország hősi halottainak. A világháborúból

eddig vissza nem tértek neveinek újbóli összeírását elrendelték. A vissza nem térteknek, vagyis olyanoknak, akiknek haláluk után nincs anyakönyvezve, száma Csonka-Magyarországban 90 000. Ezek közül körülbelül 40 000-ról későbbi időben hivatalos halotti okmány fog rendelkezésre állni, a fennmaradó 50 000 közül pedig mintegy 35 000-ról megközelítő adat lesz a nyilvántartásban. Magyarországon a hősi temetők, a rákoskeresztúri s egy-két vidéki városi temető kivételével teljesen rendezettek, az itt jart külföldiek is díesérőleg nyilatkoztak róla. Minden sírt maradandó síremléssel láttak el. Kívánatos volna a rákoskeresztúri hősi temető mielőbbi karbahelyezése is, hogy a temető megtekintését be lehessen kapcsolni az idegenforgalomba. Magyarország valamennyi volt szövetséges és ellenséges állammal összeköttetésben áll ottlévő hadisírjainak gondozása érdekében. 1930-ban külön magyar hadisír-megbízottak működtek Jugoszláviában, Romániában és Lengyelországban és karöltve munkálkodtak az ottani hatóságokkal. A csoport Olaszországban és Lengyelországban teljesen új nyilvántartást fektetett fel. Lengyelországban eddig mindössze 7500 nyilvántartott sír volt, az új anyag feldolgozása után ez a szám 70 000-re emelkedik. A nagy különbség oka az, hogy eddig csak azokat a sírokat számították magyar sírnak, ahol az elhunyt neve mellett a „honvéd“ vagy „huszár“ szó állt. Olaszországban a hadi zónában eddig 21 000 nyilvántartott sírunk volt, az új anyag feldolgozása után a nyilvántartott sírok száma 40 000-re emelkedik. Olaszországban a csoport nagy magyar Ossarium létesítését tervezi az Isonzó vagy a Doberdo környékén. Olaszország ezt a tervet előmozdítja és támogatását kilátásba helyezte.

A volt cs. és kir. 82. székely gyalogezred története József kir. herceg előszavával elkészült s ennek a hónapnak a végén megjelenik. Ára füzve 10 P, egész vászonkötésben 11 P. Befizetés esékklappal: 33.635. szám alatt a 82-es Székelyalpra Budapest. Pénzkezelő: vitéz Gerley Győző őrnagy (honvédelmi minisztérium 4. osztály).

Katonai légigyakorlat Prága felett A napokban Prágában a repülőnap keretében első ízben gyakorlatoznak Prága felett katonai bombázó repülőgépek. Légi támadási gyakorlatot hajtanak végre a főváros felett, a bombákat rakéták helyettesítik. A gbelli repülőtéren egész kis várost építenek fel, amelyet a katonai repülőgépek komoly bombákkal felgyújtanak és összerombolnak. Ez alkalomból a bombázó repülőgépek támadását üldöző repülőgépek igyekeznek majd elhárítani.

Csendőrségi Közlöny 11. szám. Személyes ügyek: *Kormányzó Úr Ófőméltósága* vitéz *Harsányi (Hellenbard)* János törzsrőmestert vitézzé avatni s egyben megengedni méltóztattott, hogy családi neve előtt a „vitéz“ jelzőt használhassa. — A belügyminiszter *Balázs Géza* századost tanalosztályparancsnoki minőségben Komádiból Berettyóújfaluba, vitéz *Békefi Sándor* századost szárnyparancsnokként Zalaegerszegről Berettyóújfaluba, vitéz várbogytai és nagymadi *Bogyay* Kamill századost Szolnokról tanalosztályhoz beosztott oktatótiszti minőségben Berettyóújfaluba áthelyezte, *Werner* Károly főhadnagyot pedig ideiglenes oktatótiszti minőségben a berettyóújfalusi gy. tanalosztályhoz tartósan vezényelte. — Nyugállományba helyezettek: *Tandli* János IV. kerületbeli tiszthelyettes és saját kérelmére *Bognár* Ernő III. kerületbeli alhadnagy. — Ideiglenes nyugállományba helyezettek: *Török* János szegedi, *Becze* András miskolci, *Balázs* Mihály budapesti kerületbeli tiszthelyettesek. — Az ideiglenes nyugállományban meghagyatott: *Nagy* József miskolci kerületbeli tiszthelyettes. — Névváltoztatások: *Pézenpacher* Mihály csendőrnek „*Poljár*“-ra, *Koller* János próbaesendőrnek „*Kemény*“-re, *Venezs* Miklós próbaesendőrnek „*Vadász*“-ra való névváltoztatását a belügyminiszter megengedte. — Szabályrendeletek: A belügyminiszter a komádi szárnyparancsnokságot — mint berettyóújfalusi 2. szárnyparancsnokságot — Berettyóújfaluba helyezte át s a komádi szakasz helyett szakaszparancsnokot Biharkeresztesre rendszeresített. — A Görömböly-tapolcai fürdőközműmény a működését megkezdte. — Eddig egyes esetekben a javadalmazás javára bevételzett tömegvagyonszegeket az általános tömegalapba kell bevételezni. — A tömegátalány összege július 1-től kezdve további intézkedésig gyalog- és lovaslegénységnek egyaránt havi 9.— pengő. — A szávolyzubbony I. osztályú becsértéke 4 P-ről 5 P-re, a II. osztályú becsértéke 2 P-ről 2.50 P-re emelkedett.

Őrsparancsnokká kineveztetett: a pécsi IV. kerületben *Bántó* János tiszthelyettes.

Előléptek: A pécsi IV. kerületben törzsrőmesterré: *Szabó* József III. őrmester; — a miskolci VII. kerületben törzsrőmesterré: *Kormos Tóth* János, *Rutkay* János, *Sándor* Imre, *Zagyva* János és *Szilágyi* Mihály őrmesterek; őrmesterré:

Szakács Sándor, *Elek* Pál, *Kovács* Lajos I., *Szoboszlai* Mihály, *Géci* Márton és *Baluczki* János csendőrök.

Véglegesítették: a miskolci VII. kerületben *Horváth* László, *Tökölyi* Sámuel, *Rácz* János, *Kóczi* András, *Hajdu* András és *Dudás* Antal próbaesendőrök.

Őrsfőzönőnek ajánljok: *Ózv. Makra* Istvánné sz. Anker Erzsébet 44 éves, Kispeszt, Petőfi-u. 19. sz. alatti lakos, ki egy nyáron Gödöllőn a karhatalmi századnál főzőnőként volt alkalmazásban. Hadiözvegy. Jó bizonyítványai vannak, továbbá özvegy *Muhari* Mihályné 45 éves, budapesti (VIII., Sárkany-utca 14., földszint 10. ajtószám alatti) lakos.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt a velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges bekildeni. — Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrségi közlöny“ rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámújára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmenyi-út 21. szám.”

P. L. csendőr, Szirák. Megérdemelte, aztán csak hallgasson is rá mindig, amikor megszólal.

Nagy-kun. A múltévi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 75.342/eln. VI. c. 1930. sz. B. M. körrendelet az ujjas vállgallér rendszeresítésével kapcsolatban az esőköpenyt a rendszeresített cikke sorából törölte s az esőköpeny viselését csak a tisztek számára engedi meg.

Győrszentiváni őrs. Vizsgálat alatt álló ügy, annyit azonban máris tudunk, hogy nem egészen úgy történt minden, amint az illető lap megírta. Nem foglalkozhatunk a dologgal, de nem is kell neki különösebb jelentőséget tulajdonítani. Szép Öntől a figyelem, köszönjük.

Világos vára. Megpróbálhatja, de nem valószínű, hogy engedélyezik. A mostaninál magyarabb és szebb nevet különben nem is kívánhatna magának, kár a dolgot bolygatni.

V. T. honv. őrv., Baja. A próbacsendőr-felvételnél megkívánt legkisebb testmagasság 163 cm. További feltételek: magyar honosság, feddhetetlen előélet mellett erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság, 19 és 40 év közötti életkor, nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen vagy gyermektelen özvegy állapot, hadiszolgálatra alkalmasság megfelelő jártasság a magyar nyelvben, írás, olvasás, számlálás. Az 1931. évi III. t.-e. (igényjogosultsági törvény) ezenfelül kimondja, hogy a csendőrséghez csak olyanokat lehet felvenni, akik katonai szolgálati kötelezettségüknek eleget tettek. Ön ezen már túl van s ha a többi feltételeknek is meg tud felelni, kihallgatáson kérje a csendőrséghez való átvételét. A nyár folyamán valószínűleg lesznek felvételek.

9999. A neve már 1458-ban előfordul. Török eredetű, de azóta annyira meghonosodott nálunk ez a szó, hogy a nevet magyaros hangzásúnak kell tekinteni, kár is volna rajta változtatni. A név az „s“ betű nélkül Szabolcs vármegye nemesi összeírásában is szerepel (1754—55). Lehet, hogy az ön neve is ez volt eredetileg, csak az idők során kiejtési okokból került bele az „s“ betű.

Gyártelep. Biz az tót név, nem magyar.

Pancsova. 1. Olvassa el lapunk folyó évi 13. számában „Jóska“ jeligére küldött üzenetünk 2. pontját. 2. Olvassa el lapunk 1929. évi 20. számában „Visegrád“ jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. 3. A gazdasági hivatalok az anyagraktárparancsnokságtól gyakran paszomány nélkül igénylik a kardkötőket s így is adják ki az egyes csendőröknek. A kardkötőre mindenkinek jár a rendfokozatának megfelelő paszomány, már történt is intézkedés, hogy a jövőben a gazdasági hivatalok a rendfokozat szerinti paszománnyal együtt igényeljék s aztán így is adják ki a kardkötőket.

Afrika. 1. Elvileg sehol si csen lefektetve az a tilalom, amit önnel szemben alkalmaznak, kétségtelen azonban, hogy az előjárói jogkörben, sőt: a köteles előjárói gondoskodás körében ez is benne van, ha adott esetben megvan rá az ok. Mi nem ismerjük ezt az okot, tehát állást nem is foglalhatunk. Valószínű, hogy az áthelyezés mögött is van valami s abba kell keresni az okát annak is, hogy a volt állomáshelyére eltávozást az őrsparancsnokától nem kap. Csodálkozunk, hogy egyes bajtársaink ilyen egyoldalúan beállított kérdésekkel akarnak tőlünk olyan válaszokat kiugratni, amelyeket aztán fegyverül akarnak felhasználni a maguk ismeretlen igazságai mellett. Meg kell érteni, hogy ilyesmire kaphatók nem vagyunk. Egyoldalú beállításra nem lehet véleményt adni. 2. Olvassa el lapunk 1927. évi 21. számában „Hulló falevél“ jeligére küldött üzenetünket. A szabadság nem illetékes, csak kérhető és a szolgálat érdekeinek a figyelembevételével engedélyezhető.

Sió 1. Valószínű, hogy az ősszel újabb őrsparancsnokképző tanfolyam kezdődik. A bevezénylési feltételei természetesen ugyanazok, mint eddig voltak. 2. Ezt nem tudjuk. 3. Ugyanazokat az okmányokat kell csatolni a kérvényhez, mint általában minden más nősülés esetében, csak annyi a különbség, hogy az ilyen esetben csatolni kell a választ kimondó jogerős bírói ítéletet is. 4. Írjon levelet a Hadtörténelmi Levéltárnak (Budapest, Vár, Bécsikapu-tér 4. sz.) s kérje, hogy a kitüntetésekről állítsanak ki igazolványokat. Ha ott nem sikerül az okmányokat beszerezni, akkor a volt tiszt előjárókat kell megkeresni s tőlük (legalább kettőtől) kérjen nyilatkozatot, hogy édesapja annak idején tényleg megkapta a kitüntetésekét. Ha ez megvan, akkor szerkessze meg a vitézi rendbe való felvétel iránti kérvényt, azt írassa alá az apjával és a vármegyei vitézi szék útján terjessze fel. Nyilvános vitézi avatások már nincsenek, de ilyen kivételesen méltányos kérvényeket kedvezően intéznek el. Az apja kérvényével párhuzamosan, de szolgálati úton terjessze fel ön is a kérvényét várományos vitézzé való felavatása végett. Legjobb lesz, ha alkalomadtán a vármegyei vitézi széktől kér részletesebb útbaigazításokat, ott megadják a kérvénymintákat is. Az ön külön kérvényében ne feledkezzék meg majd arról, hogy az apja kérvényére hivatkozzék. Egy szóval mindent intézzen el s apjával csak írassa alá a dolgokat. Remélhetőleg ennek nem lesz akadálya, különben hiábavaló volna minden próbálkozás, mert ha az apja a vitézi rendbe való felvételét nem óhajtja, akkor ön sem lehetne várományos vitéz. Mindenesetre kár volna, ha azok a szép haretéri dolgok és kitüntetések megsemmisülnének. 5. A lekszikon rovatban kap választ.

Az idegenlégió.

Írta: STEIN GYÖRGY (Berlin).

(3.)

Eleinte — amennyire készpénzkészletem engedte — 1—2 márkával segítettem őket, használt ruháimat és fehérneműmet is széjjelosztogattam lassanként köztük. Ennek a jótékonykodási lehetőségnek azonban sajnos igen szűkre szabott határai voltak. A túlsűrű látogatás pedig és valamilyen homályos érzés arra ösztökélt, hogy lakásomat betörés ellen biztosítsam. Sokat voltam úton, s nem jöhöttem úgy haza, hogy két-három volt legionárius ne várjom reám, a lépcsőn ülve. Nem lehetett tudni, hogy várakozás közben nem vesztik-e el türelmüket?...

Végül is kényszerből megtanultam, hogyan kell minden látogatót egy lekipásztor nyájas arcával fogadni és útrabocsátani azzal, amit úgy hívnak, hogy: „nesze semmi, fogd meg jól!” Fogadtam őket, elbeszéltem mindent, amit Düsseldorfról tudtam és — mert okosabbat nem tudtam — odautasítottam őket.

Egyik napon levelet kaptam a düsseldorfi szövetségi vezetőségtől, amelyben arról értesítettek, hogy érdemdús-tevékenykedésem elismerésül szövetségi meghatalmazottá neveztek ki Berlin és Északnémetország erüle ére kiterjedő hatáskörrel. Az értesítés szerint jogomban állt a hatóságokkal a szövetség nevében tárgyalásokat folytatni, kötelezettségeket vállalni és a megbízás szerint meg kellett tennem az előkészületeket a berlini helyicsoport megalakítására is. Ez a kitüntető megbízás némi aggályoskodással töltött el és arra indított, hogy a szövetség célja, erkölcsi értéke felől a rendőrségen tájékoztatást kérjek. A kapott felvilágosítások igen kedvezőek voltak s ezért elhatároztam, hogy a tisztséget elfogadom.

Az első hónapokban, eltekintve a széleskörű levelezés elintézésétől, az új tisztség nem adott különösebb fáradsággal járó munkát. Soha életemben nem voltam semmiféle egyesület tagja, kivéve egy esetet. Meghívtak egyszer egy lövészegylet ünnepélyére, kezembe nyomtak egy puskát és azt mondták, hgy adjak le három lövést a felállított céltáblára. A három lövés közül kettő telitalálat volt — gombostűpontossággal a céltábla közepébe —, mire nagy gaudiummal felszólítottak, hogy lépjek be a lövészegyesületbe. Nem tudtam kitérni, de nem tudtam nagyon felmelegedni a célba-lövés iránt és néhány hónap múlva „javíthatatlan távolmaradás” címén töröltek a tagok sorából. — Azóta se löttem céltáblára.

Most azonban, amióta tagja lettem ennek a sajátságos, exotikus harcosszövetségnek, a közönyömet élénk érdeklődés váltotta fel. Érdekelte ez a különös emberanyag, akikkel naponta érintkezésbe kerültem. Bepillantást nyertem ezeknek a szerencsétlen embereknek előéletébe, akik fiatalságukat az afrikai pokol százféle vámpirjának áldozták, sajnáltam őket, kerestem az utat és módot, hogy a szétépett fonalat, amely a hazát és ezeket az embereket egykor összekötötte, újból egybefonjam s hogy őket a polgári életnek újra visszaadhassam. Ezzel az újszerű anyaggal való foglalkozás lefoglalta az elkövetkezőt időben minden érdeklődésemet és minden időmet.

A következő hónapokban hihetetlen tömegben érkeztek a levelek. Minél több idő telt el, annál távolabbiak voltak az országok, amelyekből a levelek érkeztek. A levelek írói javarészt örömeiknek adtak kifejezést, hogy ilyen szövetség létesül, a legtöbben bejelentették csatlakozásukat, sokan leírták tapasztalataikat és jó tanácsokkal láttak el.

A szövetség vezetőségétől egy napon levelet kaptam, amelyben arra kértek, hogy tűzzek ki időpontot a berlini helyicsoport megalakítására és az alapító közgyűlésre tegyem meg az előkészületeket. Ennek a kérésnek úgy tettem eleget, hogy a berlini lapokban — pártállásra való tekintet nélkül

— felhívást tettem közzé, amelyben a volt legionáriusokat az alakuló gyűlésen való megjelenésre felkértem. A felhívásnak meg is lett az eredménye. A kitűzött napon megjelentek mind a Berlinben élő volt legionáriusok, akik az ujsághírről tudomást szereztek és eljöttek a sajtó képviselői is.

Amikor Westphallal beléptem a terembe, élénk ovációval fogadtak. Westphallnak megkapó viszontlátási jelenete volt néhány régebbi bajtársával, akiket Afrika óta itt látott újra először Berlinben, a kibérelt gyűlésteremben. A terem csakhamar megtelt volt légionáriusokkal, légionáriusok hozzátartozóival és olyanokkal, akik érdeklődtek a légió iránt. Minden volt légionárius átvett valamilyen megbízást, amit a szövetség, illetve a berlini helyicsoport érdekében el kellett végeznie.

Westphal elnök vetített képekkel kísért előadást tartott és statisztikai adatokra, továbbá magakészítette fényképfelvételek alapján — amelyekből néhányat a Csendőrségi Lapok hasábjain is láthat majd az olvasó — ecsetelte az idegenlégióbeli állapotokat. Beszédét gyújtóhangú felhívással végezte, amelyben mindenkit felszólított, hogy az idegenlégió ellen folytatott harcban és az abban rejlő veszedelem megakadályozásában vegyen részt és a légionárius szövetségbe lépjen be.

Erre következett a berlini helyicsoport formális megalakítása és elismerése. Elnöknek egyhangúan engem választottak meg. A választást azzal a kikötéssel fogadtam el, hogy az elnöki tisztséget csak addig vállalom, amíg akad egy volt légionárius, aki alapos szakismeret mellett, bajtársai bizalmának birtokában, engem fel fog váltani.

A jelenlévő légionáriusok a megalakítást nagyjából láthatólag elégedetten fogadták, csendesen viselkedtek és sorbaálltak, hogy magukat a tagok közé felvétsék. Egyesek szólásra jelentkeztek. Egy arab a Kelet és Afrika bennszülött népeinek elnyomása miatt energikus harcot hirdetett Franciaország ellen. Egy kommunista szónok felszólította az idegenlégionáriusokat, hogy csatlakozzanak Németország munkanélküli, forradalmi munkásaihoz.

Én, mint az egyesület helyicsoportjának frissen megválasztott elnöke, válaszoltam a felszólalásokra és visszautasítottam ezeket a javaslatokat. Az „idegenlégionáriusok” egyesülete bajtársi szövetség, amely politikamentes célokat szol-

gál és így sem politikai, sem külügyi kérdésekkel nem foglalkozik. Bajtársaink gyűléssel viseltetnek a francia idegenlégióval szemben. Erre a gyűlést szomorú tapasztalatok jogosítják fel őket. Németországnak nincs joga ahhoz, hogy Franciaország belügyeibe beleavatkozzék, viszont a versaillesi békeszerződés értelmében Franciaországnak joga van idegen államok területén zsoldosokat toborozni az idegenlégióba. Németországnak azonban viszont jogában áll, hogy ez ellen védekezzen. Az elnyomott gyarmati népek felszabadítását célzó harc nincs benne az egyesület alapszabályaiban, ezek kizárólag a légionáriusok érdekeinek megvédéséről szólnak — politikamentes alapon.

A gyűlés a megjelent osztrák, magyar és cseh nemzeti-szerű volt légionáriusoknak szintén megadta a jogot, hogy a szövetségbe belépjenek.

Az alakuló gyűlést követő hetekben minden tizennégy napban összejövettel tartottunk. A bajtársak csaknem kivétel nélkül nagyon szegények voltak, alig a felének volt keresete s így támogatásra szorultak. A tagsági díjak címén havonta befolyó 50 pfennigből nem lehetett támogatást nyújtani, különben a munkanélküliek tagsági díjat nem fizettek. A havonként tartott gyűléseken mindig jelentkeztek újabb szökevények, részükre a tagok között gyűjtöttek, hogy legalább néhány márka legyen a zsebükben, ha hazamennek... Ha ugyan volt hová hazamenniük. Az ilyen hajléktalanoknak a bajtársai nyújtottak hosszabb-rövidebb időre menedéket.

Miután engem hivatásszerű foglalkozásom erősen lekötött, az egyesületi ügyek vezetését átruháztam egy volt légionáriusra. Szép szál legény volt az illető, Klosénak hívták. Előterjesztésemre másodelnökké választották. Erélyes fellépése nagyon megtetszett nekem s mert igen meleg, élénk érdeklődést mutatott az egyesület ügyei iránt, — megnyertem teljes bizalmamat. Ebben a bizalmamban megerősített engem egy rendőrtisztviselő, a berlini rendőrség „idegenlégió” osztályának vezetője, aki Klosét jól ismerte és úgy jellemezte, hogy józan és megbízható ember. Ez a rendőrtisztviselő a helyi csoport megalakítása óta állandóan érdeklődött az egyesület ügyei iránt és megjelent minden gyűlésen. Nekem és a többi

PUCH

motorkerékpárok

a legüzembiztosabbak

PUCH

motorkerékpárok

a legolcsóbbak

Számtalan elismerőlevél a m. kir. csendőrség tagjaitól igazolja, hogy

a PUCH 250-es motorkerékpár

kitünően bevált a legrosszabb utakon is. Egyszerű a kezelése, üzemanyagfogyasztása a legcsekélyebb, gyorsaságát pedig igazolják a sorozatos győzelmek, így a legutóbbi Tourist Trophy is, amelyből a Puch-motorkerékpár mint kategóriagyőztes került ki. Érdeklődőknek elküldjük csendőrvevőink névsorát, hogy motorjainkról érdeklődhessenek. A csendőrség tagjainak kivételes részletfizetési feltételek.

PUCH MŰVEK RT. BUDAPEST, VI., Liszt Ferenc-tér 9.

kadnak sokan közülük a szokatlan klíma és az emberfeletti fáradalmak súlya alatt. Megbetegednek és sokan soha többé talpra nem állanak.

Az idegenlégió ujoncainak kiképzésénél a fősúlyt a menettelésre fektetik. Az idegenlegionáriusnak olyan menetteljesítést kell elérnie, amihez hasonlót a világnak semilyen nemzetiségű más katonája meg sem közelít. Menetelni és menetelni — ez a jelszó a kiképzési időszakban. A legforróbb napsü-

tésben menetelnek a legionáriusok sok-sok órán át megállás nélkül . . .

Harminc-hatvan kilométeres menetgyakorlatok mindennaposak. Hogy ez 45—60 fokos melegben, 41 kilogrammos felszereléssel mit jelent, azt minden katonaviselt ember tudja. A világnak senki más katonája nem cipel oly nehéz borbút, mint az idegenlegionárius. Mindent magával kell vinnie, mert a sivatagban csak homokot talál. (Folytatjuk.)

Megfejtés.

A folyó évi 14. számunkban közölt „Hőseink” c. pályázat helyes megfejtése a következő:

1. *Vitéz Taliga István tiszthelyettes* 1914 októberében jelentkezett csapatszolgálatra és a m. kir. trencsényi 15. honvéd gyalogezredhez osztották be, ahol mint szolgálatvezető szolgált. Kitiüntetései: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem, a hadosztály- és dandárparancsnok személyes dicséréte. (Cs. L. 1930. évfolyam, 62. oldal.)

2. *Telcki Ferenc tiszthelyettes* a mozgósítás előtt és alatt a máramarosmegyei majdankai őrsön teljesített szolgálatot, mint őrsparancsnok. Ő látta el őrskörletébe tartozó Toronya község központtal a határőrizeti szolgálatot is. Kitiüntetései: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem és a hadosztály vezérkari főnök személyes elismerése. (Cs. L. 1928. évfolyam, 924. oldal.)

3. *Mátyás János csendőr* önként jelentkezett arcvonalbeli szolgálatra. Be is osztották a 30. honvéd gyalogezred kötelékébe, ahol mint szakaszparancsnok harcolt. Mátyás János csendőrt az arany vitézségi éremmel tüntették ki. (Cs. L. 1927. évfolyam, 19. oldal.)

4. *Eberhardt Károly tiszthelyettes* mint a 81. számú katonai határőrizeti őrs parancsnoka ebben a minőségben a 12. honvéd népfőlkelő gyalogezred 2. zászlóaljának jobb oldalvédje volt. Kitiüntetései: 1. osztályú ezüst vitézségi érem. (Cs. L. 1928. évfolyam, 211. oldal.)

5. *Vitéz Madarász István tiszthelyettes* is az elsők között volt, aki önként jelentkezett csapatszolgálatra. Az orosz harcra került és ott védte hazáját mint szakaszparancsnok. Kitiüntetései: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem a 2. osztályú ezüst vitézségi érem, a bronz vitézségi érem, a koronás ezüst érdemkereszt a vitézségi érem szalagján, valamint nyilvános dicséret. (Cs. L. 1927. évfolyam, 202. oldal.)

6. *Sostarecz János g. tiszthelyettes* önként jelentkezett s mint tábori csendőr, később pedig mint szakaszparancsnok teljesített szolgálatot. Kitiüntetései: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem, a 2. osztályú ezüst vitézségi érem kétszer, a koronás ezüst érdemkereszt és dicsérőokirat. (Cs. L. 1929. évfolyam, 825. oldal.)

7. *Eisler István tiszthelyettes* tábori csendőr minőségben szerepelt. Kisért tábori postát, vezetett rajvonalba újonnan érkezett csapatokat. Kitiüntetései: az 1. osztályú ezüst vitézségi érem. (Cs. L. 1927. évfolyam, 507. oldal.)

Helyes megfejtést küldtek be a következő pályázók:

Juhász Sándor őrm. (Szakály), *Cséke Zsigmond* csendőr (Kisvárd), *Tallódi József* őrm. (Nádudvar), *Benkő Vince* csendőr (Bonyhád), *Kepics Antal* t. őrm. (Dombrád), *Cseh Gábor* őrm. (Somoskőújfalu), *Csap Mihály* őrm. (Szeghalom), *Dömötör Imre* őrm. (Nádasdladány), *Majoros Imre* csendőr (Tura), *Imrei József* őrm. (Baltavár), *Csizmadia István* őrm. (Tura), *Bardócz Ernő* prb. csendőr (Tura), *Majorovics János* őrm. (Deszk), *Ajler József* csendőr (Dombrád), *Veress Antal* őrm. (Pócsa), *Vasi Ferenc* őrm. (Tata), *Deák Kálmán* csendőr (Veszprém), *Császár Antal* őrm. (Veszprém), *Kispál János* tiszthelyettes (Győr), *Nagy Sándor VII.* őrm. (Eszterháza), *Pályi Lajos* csendőr (Szirák), *Sánta András* t. őrm. (Kalocsa), *Hevesi Lajos* őrm. (Mócsa), *Makra Mihály* t. őrm. (Gacsály), *Póli Sándor* őrm. (Kapunvár), *Járdánházy Gábor* őrm. (Kunszentmiklós), *Csordás József* őrm. (Rátót), *Simon Ferenc* őrm. (Kénelző), *Nagy Lajos II.* őrm. (Balmazújváros), *Halász Károly* t. őrm. (Sopron), *Kovács Jenő* őrm. (Zomba), *Kovács Lajos* csendőr (Pétervására), *Mizsó Lajos* őrm. (Pétervására), *Bugyi István* csendőr (Karancseszki), *Borbély János* csendőr (Tata), *Dani József* őrm. (Baglyasalja), *Horváth Mihály I.* t. őrm. (Vasvár), *Marton Mihály* tiszthelyettes (Szombathely), *Füleki József* alhadnagy (Toponár), *Balogh János I.* t. őrm. (Toponár).

A szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során a díszes hamutartót Dani József őrmester (Baglyasalja) nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai 10 havi részletfizetésre!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus-kabátok és trench-coatok
Télikabátok, bundák
Öltöny- és felöltőszövetek
A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Egyéb egyenruhaszövetek nagy választékban
Férfi fehérneműk
Pullóverek, kötött mellények
Fehérneműanyagok méterszámra
Úszóruhák, fürdőköpenyek

Öltönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámra
Vászonáruk, sífón stb.

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműk
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlöntakarók, diszpárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895-41. — FENNÁLL 62 ÉVE!